

LETO XXIV. — številka 69

Ustanovitelji: obč. konference SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Sk. Loka in Tržič — Izdaja CP Gorenjski tisk Kranj. Glavni urednik Anton Miklavčič — Odgovorni urednik Albin Učakar

GLAS

KRANJ, sreda, 8. 9. 1971

Cena 50 par

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik. Od 1. januarja 1958 kot poltednik. Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko. Od 1. januarja 1964 kot poltednik in sicer ob sredo in soboto h.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

»Upravičeno pričakujemo, da bo tukaj mesto, kjer se bo zbirala mladina pri pouku novejših zgodovine in obrambne vzgoje,« je bilo med drugim rečeno na otvoritvi stalne zbirke NOB v Gorenjskem muzeju v Kranju. (Več na 2. strani) — Foto: F. Perdan

Obiskovalci šuštarstva nedelje v Tržiču so si minulo nedeljo v razstavnem paviljonu lahko ogledali tudi kolekcijo modelov tovarne Peko. (Zapis na 18. strani) — Foto: F. Perdan

Konfekcija za jesen v blagovnici

KOKRA — KRANJ

Bogato izbiro konfekcije za jesen vam je pripravila blagovnica KOKRA — KRANJ

Raznovrstni novi modeli moške, ženske in otroške konfekcije odlične kakovosti po konkurenčnih cenah, bodo v veselje vsakemu kupcu.

Za obisk se priporoča Blagovnica KOKRA — KRANJ

Veliko zborovanje na Tjentištu

Ob 30-letnici revolucije in vstaje jugoslovanskih narodov je bilo v nedeljo na Tjentištu veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo prek 60 tisoč ljudi iz vseh jugoslovanskih republik. Na zborovanju je govoril predsednik Tito. Pred pričetkom je predsednik Tito položil vence na skupno grobnico, v kateri so pokopani posmrtni ostanki 3301 borca, ki so sodelovali v bitki na Sutjeski. Zatem je odkril spomenik borcem Sutjeske delo kiparja Miodraga Živkovića, ki so ga financirale vse republike.

V govoru je predsednik Tito poudaril, da je odkritje spomenika in zborovanje le skromna oddolžitev tisočim borcem, ki so padli v bitki, po kateri je svet izvedel, kdo se je v Jugoslaviji boril proti okupatorju. »Nad tri tisoč borcev je pokopanih v grobnici, padlo pa jih je prek osem tisoč. Pokopani so v gorah in njihovi grobovi niso označeni... Tukaj, kakor v vsem narodnoosvobodilnem boju, ni nihče spraševal, kdo je kakšne narodnosti,« je med drugim rekel predsednik Tito. »Vsi so bili borci za svobodo

svojega ljudstva in Jugoslavije, vsi so se zavedali, da je naša usoda povezana s krvjo. In tako bi moralo biti tudi danes.«

Proslave na Tjentištu so se udeležile delegacije tudi iz nekaterih gorenjskih občin.

A. Z.

še meni loško kavo iz nove pražarne

V današnji številki posebna kulturna rubrika Snovanja

IV. OBRTNIŠKI SEJEM od 9. do 18. X. 1971

JESENICE

● V torek, 7. septembra, je bila v prostorih družbenopolitičnih organizacij na Jesenicah skupna seja politične volilne komisije in predsedstva občinske konference SZDL Jesenice. Na seji so obravnavali dokončni dogovor o načinu stalnega evidentiranja kadrov in razpravljali o organizaciji kandidacijskega postopka za nadomestne volitve v zvezno skupščino; razpravljali so tudi o organizaciji javne razprave o osnutku ustavnih amandmajev k ustavi SR Slovenije in o pokojninskem zavarovanju kmetov ter poslušali informacijo o akciji nekaterih poslancev ob izvolitvi slovenske delegacije v predsedstvo SFRJ. **D. S.**

● Clani predsedstva občinske konference ZMS Jesenice so na svoji zadnji seji sprejeli program idejno-političnega izobraževanja mladih za jesensko obdobje. Ta program zajema vsa področja, kjer mladi delujejo, vključno s srednjimi šolami. Naslednjo soboto bodo v sejni sobi občinske skupščine na Jesenicah pripravili seminar, na katerega so povabili vodstva vseh razrednih skupnosti, vodstva aktivov ZMS na šolah in vodstva šolskih skupnosti ter mentorje mladinskih aktivov. Na seminarju bodo obravnavali dijaško samoupravljanje: razredno skupnost, šolsko skupnost, svet šole itd., naloge ZMS na srednji šoli — oblike in metode dela; razpravljali bodo o slovenski državnosti in samoupravni skupnosti ter pregledali realizacijo sklepov letne seje občinske konference. **D. S.**

KRANJ

● Jutri popoldne se bosta na skupni seji sestala oba zbora kranjske občinske skupščine. Za prvo sejo po letošnjem poletnem skupščinskem odmoru je predsednik Slavko Zalokar predložil devet točk dolg dnevni red. Tako bodo odborniki obravnavali predlog stališč republiške skupščine o dolgoročnem družbenem razvoju Slovenije, analizo ankete o srednje-ročnih planih gospodarskih organizacij na področju zaposlovanja, poročilo o poslovanju Podjetja za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo v minulem letu, predlog odloka o fluorografiranju prebivalstva v kranjski občini itd. **A. Z.**

RADOVLJICA

● Na petkovi seji izvršnega odbora občinske konference socialistične zveze so kritično ocenili način akcije 25 poslancev in ozkost akcije SZDL pri evidentiranju kandidatov za predsedstvo republike. Na seji so tudi podprli predlog o ustanovitvi kluba odbornikov v občini.

TRZIC

● Prejšnji četrtek so se sestali člani komiteja občinske konference ZK. Pretresli so, kaj je uresničnega od sklepov 6. seje konference in program dela, ki ga je ta seja naložila organom konference za sedanje razdobje. Ugotovili so, da je v izpeljavo tega načrta nujno vključiti vse subjektivne sile, ki so po organizacijski plati sposobne ustvarjalno sodelovati.

Naslednjega dne sta se sestali občinski vodstvi še dveh političnih organizacij. Izvršni odbor občinske konference SZDL je razpravljal o septembrskem programu dela, kamor predvsem sodijo ustavne razprave po krajevnih organizacijah. Sicer pa bo že jutri razgovor o dolgoročnem programu razvoja naše republike ob sodelovanju domačih gospodarstvenikov, poslancev in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij. V petek se bo sestal odbor kmečke sekcije pri SZDL, na posvetu s predstavniki krajevnih organizacij pa se bodo med drugim dogovorili o organizacijski pripravi zbora kmetovalcev trziške občine, ki bo predvidoma 20. septembra.

Seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta so prisostvovali tudi predsedniki strokovnih odborov. Poleg obravnave osnutkov dveh samoupravnih sporazumov so zlasti pretresli osnutek lastnega akcijskega programa. Osnovne sindikalne organizacije bodo še v tem mesecu v sodelovanju z občinskim vodstvom sprožile razprave o spremembah republiške ustave, zlasti o 21., 22. in 23. amandmaju, ki se predvsem tičejo delovnih ljudi v kolektivih. **-ok**

Na Javorniku so praznovali

Pri proslavah in spominskih svečanostih v počastitev krajevnega praznika na Javorniku so poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij v kraju sodelovali tudi učenci osnovne šole na Koroški Beli, jeseniška godba na pihalu, člani telovad-

nega društva TVD Partizan Javornik — Koroška Bela in člani dramskega odseka javorniške Svobode.

V okviru praznovanja so odprli tudi zanimivo razstavo zgodovinskega gradiva iz obdobja okupacije. Na njej pri-

Gostje na slovesni otvoritvi stalne zbirke NOB v Gorenjskem muzeju. — Foto: F. Perdan

Stalna zbirka NOB v Gorenjskem muzeju

»Otvoritev stalne zbirke narodnoosvobodilne borbe v Gorenjskem muzeju je prav gotovo velik dogodek, morda najpomembnejši od vseh, ki so se letos zvrstili na Gorenjskem v počastitev 30. obletnice vstaje. Odprta je stalna muzejska zbirka, ki s slikami, dokumenti in drugimi sredstvi prikazuje vso veličino borbe prebivalstva te pokrajine v narodnoosvobodilnem gibanju. Zbirka pravi, da je bilo gibanje kljub terorju sovražnika množično in da je že zelo zgodaj preraslo v resničen narodnoosvobodilni boj, ki je zajel veliko večino prebivalstva. Zbirka prikazuje boj partizanov, upornost zapornikov in internirancev, iznajdljivost in požrtvovalnost bolničarjev in tiskarskih tehnikov, povezanost delavca, kmeta, inteligence in drugih slojev.«

Tako je orisal pomen in značaj nove zbirke predsednik občinskega odbora Zveze združenj borcev občine Kranj Pavel Bajželj na slovesni otvoritvi v petek zvečer.

Misel na ureditev te zbirke ni od danes. Bila je živa že vsa leta po vojni in je čakala na uresničitev. Njena postavitev predstavlja uspeh združenih prizadevanj celotne

družbene skupnosti od občinske skupščine, kulturne skupnosti, muzejskih delavcev in neštetihih požrtvovalnih posameznikov in tudi združenja zveze borcev. Zbirka je nastala iz zavesti, da je našo revolucijo treba nazorno predstaviti prihajajočim generacijam, kajti o preteklosti ni dovolj samo pripovedovati. Bogato razstavljeno gradivo pa bo živa pripoved o veličini boja našega naroda tudi še takrat, ko ne

bo več živih prič tega zgodovinskega obdobja. Namen zbirke je tudi opozarjati in vzgajati bodoče generacije, da bodo varovale in naprej razvijale pridobitve revolucije in da bodo tudi one gojile tovarištvo, nesebičnost, solidarnost in druge etične prvine narodnoosvobodilnega boja. Poleg tega bo ta stalna zbirka vzpodbujala nadaljnje zbiranje gradiva in njegovo zgodovinsko obdelavo. **T. M.**

Slab vpis na poklicno šolo

Letos se je na poklicno šolo Železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah vpisalo precej manj kandidatov kot prejšnja leta. Letošnji vpis dosegal le 78 odstotkov lanskega vpisa. Za strojni oddelek poklicne šole se je prijavilo 45 kandidatov, sprejeli so jih 30, za metalurški oddelek je oddalo prošnje 27 kandidatov, sprejeli so jih 25.

Ceprav je kadrovskega sektorja v sodelovanju z vodstvi šol vse leto vodil široko akcijo za čimvečje vključevanje mladih iz osnovnih šol v poklicno železarsko šolo, je letošnji vpis zaskrbljujoč. Kadrovska služba železarne je organizirala ogled tovarne in njenih obratov, razgovore z mladimi, tekmovanje o železarstvu, sestanke s starši učencev, izdala lepo brošuro o poklicih in o možnostih šolanja in zaposlitve v železarni. Zaželenega uspeha pa ni bilo.

V prihodnje v akciji poklicnega usmerjanja mladih ne bo sodelovala le kadrovska služba železarne, za vključevanje mladih v poklicne šole bo prav gotovo treba večja zavzetost vseh, ki v okviru občine skrbijo za nadaljnje usmerjanje in izobraževanje mladih. **D. Sedej**

Osnovna šola
STANE ZAGAR
KRANJ

razpisuje prosto
delovno mesto

ŠNAZILKE

Poskusno delo traja 30 dni. Kandidatke naj se osebno zglase v tajništvo šole ali pa naj se na razpisano delovno mesto pismeno prijavijo. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

dom vašega denarja

KRANJ RADOVLJICA BLED JESENICE
TRŽIČ ŠKOFJA LOKA ŽELEZNIKI ŽIRI

gorenjska kreditna banka

Manjše ugodnosti pri izvozu v ZDA

Pred mesecem in pol je stekla proizvodnja v novi tovarni Alpesa v Železnikih. Računajo, da bodo letos dosegli povečanje realizacije na domačem trgu od 40.000.000 din na 100.000.000 dinarjev. Seveda ob polnem izkoriščanju zmogljivosti starega in novega obrata. Zaradi gradnje nove pro-

izvodne hale pa se je močno povečala potreba po izvozu. Letos so planirali, da bodo prodali na tujem trgu za 1.750.000 dolarjev blaga ali za 210 odstotkov več kot lani. Izvoz pa se bo moral v naslednjih letih še povečati, tako da bo dosegel vrednost vsaj 2.800.000 dolarjev ali okrog 30

odstotkov vrednosti letne proizvodnje. Alpes mora namreč odplačati devizne anuitete, ker je skoraj vsa oprema nove tovarne uvožena. Zagotoviti si mora tudi devize za uvoz surovin.

90 odstotkov izvoza tovarne pohištva iz Železnikov predstavlja prodaja v ZDA. Zaradi nenehnega zviševanja proizvodnih stroškov, je bil izvoz že doslej na meji rentabilnosti. Od 1. julija dalje pa federacija ne pokriva več beneficiranih obresti pri izvoznih kreditih. Zato banke namesto 3 zaračunavajo 7 odstotne obresti. Izvoznike v Ameriko je prizadela tudi uvedba 10 odstotnega dodatnega depozita za večino izvoza v ZDA. To pomeni podražitev lesnih izdelkov na ameriškem trgu za 10 odstotkov in manjšo konkurenčnost naših izvoznikov pohištva. Poleg tega Američani zahtevajo prevoz blaga s kontejnerji, kar znatno podražijo prevoz.

Poleg vseh teh težav pa je 1. novembra napovedana stavka pristaniških delavcev ZDA. Po izjavi sindikatov bo trajala dva do štiri mesece. Ker je v tem času predvidena največja prodaja lesnih izdelkov na severnoameriško celino, izguba zaradi stavke ne bo majhna. Za čas stavke bo namreč moralo blago ostati v skladiščih in seveda tudi plačano ne bo.

Da bi še pred začetkom stavke prodali kar največ, so v Alpesu ves avgust delali pospešeno. Zadnje izdelke so odposlali v prvih dneh septembra. Toda kaj bo s proizvodnjo namenjeno ameriškem trgu v prihodnjih mesecih? Kdo bo kreditiral proizvajalce? Predstavniki lesne industrije so že zahtevali premoščitvene kredite po 3 odstotni obrestni meri za čas stavke in še tri mesece po končani stavki.

L. B.

Po poteh II. grupe odredov

V nedeljo, 12. septembra, bo dan planincev. Slovenski planinci bodo počastili ta dan s posebnim taborom, ki bo v Kamniški Bistrici ob 15. uri. Skupine planincev bodo prišle v Kamniško Bistrico iz več smeri. Z gorenjske strani je predviden pohod preko Ambroža pod Krvavcem. Zbirališče ekip, ki bodo prišle s posebnimi vozili iz gornjesavske, bohinjke, tržiške, škofjeloške in drugih smeri, bo ob 7. uri pri spodnji postaji žičnice na Krvavec. Tako so se dogovorili predstavniki vseh gorenjskih planinskih društev na sestanku pretekli petek v Radovljici. Pot so vskladili s prehodi partizanskih enot in z dogodki iz NOB, ker bodo planinci s pohodom počastili 30. obletnico vstaje. Tako bo gorenjska pot vodila tudi preko Davovca, kjer je spomenik padlih borcev II. grupe odredov.

Ob dnevu planincev in taboru v Kamniški Bistrici je posvečena velika pozornost podmladku te organizacije. Pionirji, mladi planinci iz vse Slovenije bodo šli na skupni pohod od spodnje postaje žičnice na Veliko planino do Bistrice. Tam jim bodo pripra-

vili kosilo in na slovesen način izročili značke tekmovanja za zlati znak »pionirja planinca« v preteklem šolskem letu. Pred skupnim zborom planincev bodo pionirji tudi nastopali s tekmovalnim in kulturnim programom.

Udeležence zbora iz Kranja bo odpeljal poseben avtobus ob 6. uri zjutraj.

K. Makuc

Zazidalni načrt Hrušice

V avli občinske skupščine na Jesenicah je razgrnjen zazidalni načrt za stanovanjsko območje Hrušice. Zazidalni načrt dela naselja Hrušice zajema območje, ki ga omejujejo: na vzhodni strani sedanja zazidava in objekti

na nekdanji železniški postaji, na severni strani bloki ob cesti 1. reda Jesenice—Podkoren, na južni strani industrijski tir in na zahodni strani reguliran hudournik Dobrnik.

D. Sedej

Usmeritev na domači trg

Tovarna Titan je proizvodnjo usmerila predvsem za potrebe domačega trga. V načrtu je, da bodo letos izvozili na zunanja tržišča za 900.000 dolarjev. Izvažajo v Nemčijo, Italijo, Švedsko in Vzhodno Nemčijo in to predvsem fi-

tinge in ulitke iz temprane litine.

V podjetju trenutno nimajo posebnih težav, ker je domači trg stabilnejši od zunanjega, ki ga pretresa monetarna dolarska kriza.

J. V.

TELEGRAMI

moč sama ne zadostuje

samo novi mixal ima aktivno moč

novi mixal v treh tednih

pri vašem trgovcu

»zlatorog« maribor

Oblačila

Novost

Tržič

razpisuje na podlagi zakona o sredstvih gospodarskih organizacij licitacijsko prodajo osnovnega sredstva:

SIVILJSKI STROJ
za luktinje (glava)

Prodaja bo v četrtek, 9. septembra, od 6. do 9. ure za družbeni sektor v Tržiču, Trg svobode 33 in od 9. do 10. ure za zasebni sektor.

Nova blagovnica na Plavžu

V četrtek, 9. septembra, bodo na Plavžu na Jesenicah odprli novo blagovnico trgovskega podjetja Rožca. Blagovnica bo v prvem nad-

stropju trgovine pri Čufarju. V njej bodo nudili kupcem tekstilno konfekcijo in blago, izdelke iz plastike, kozmetične izdelke, igrače itd.

D. Sedej

Nove talilne peči

V tovarni Titan letno investirajo za razširjeno proizvodnjo 15.000.000 din. Tako so letos začele obratovati tri nove talilne peči za proizvodnjo bele in črne temprane litine. Dve kupolki sta na vroči zrak, ena pa je indukcijska električna peč. Nove peči omogočajo podvojitve livarniške proizvodnje.

Letos bo začela obratovati tudi nova transformatorska postaja (vrednost investicije 1.500.000 N dir).

Poleg tega so v Avstriji naročili novo žarilno peč za temperanje in obdelovalne stroje za proizvodnjo fittingov.

J. V.

Modna konfekcija Krim Ljubljana

Delovna enota Kranj
sprejme

17 kvalificiranih šivilj - krojačev
ali pa tudi priučene šivilje.

Možnost dobrega zaslužka od 900 do 1.250 din mesečno. Povrnemo tudi stroške prevoza.

Ponudbe je treba poslati na naslov: Krim, DE Kranj ali osebno v pisarni obrata od 6. do 14. ure.

Pritožbe niso upravičene

V škofjeloški občini, še zlasti v Poljanski dolini, je že dlje časa slišati med prebivalci pritožbe čez zdravstveno službo, ki je baje zelo neurejena. Še zlasti so pogoste pritožbe v zvezi z dežurstvi, reševalno postajo v Zireh, in babiško službo. Za mnenje o upravičenosti takih pritožb sem povprašal vodjo zdravstvene postaje v Škofji Loki dr. Toneta Koširja.

»Kadra v zdravstvu v naši občini nikakor ne primanjkuje. Vsa mesta so zasedena. Res pa je, da so v letošnjem poletju zlasti v Poljanski dolini nastali večji pretresi. Zbolel je zdravnik v Gorenji vasi in v času dopustov smo morali to področje pokrivati iz Škofje Loke. To nikakor ne pomeni, da bodo pomanjkljivosti stalne. Zdad je to vprašanje že urejeno.«

Slišati je veliko pritožb čez dežurno službo.

»To vemo. Mislimo pa, da neupravičeno. Ljudje se ne držijo tega, da bi klicali le dežurnega zdravnika. Zdravnik, ki ni dežuren, ni dolžan priti. Treba se bo privaditi, četudi je treba klicati zdravnika iz Gorenje vasi v Ziri. Seznan dežursteve je objavljen v vsaki zdravstveni postaji in v nekaterih podjetjih. Mogoče je bolj zapleteno vprašanje, kako priti do zdravnika, ki je dežuren. Treba bi bilo postaviti nekaj telefonskih govorilnic za direktno povezavo z zdravnikom, reševalno postajo in milico. S pošto smo se že dogovarjali, a doslej še ni bilo nič storjenega. Na govorilnicah naj bi bilo tudi objavljeno, kdo je dežurni zdravnik. In še nekaj. Če gre za porodnico, je najbolje klicati reševalno postajo, v primeru nesreče pa ponesrečence takoj prepeljati v Škofjo Loko.

Kako je v primerih, ko zdravnik ne dela popoldne?

»Za Gorenjo vas in Ziri je urejeno tako, da dela zdravnik popoldne zagotovo v enem od teh dveh krajev. Zato se je tudi treba po tem ravnati. Nepokrita ostane le sobota popoldne, ko je treba klicati Škofjo Loko. Ob nedeljah in praznikih pa je itak redno dežurstvo.«

Kako bo z babiško službo?

»V škofjeloški občini se pripravljajo reorganizacija babiške službe. Letno je v vsej občini komaj šest do sedem porodov doma. Zato bolj rabimo patronažne sestre, ki bi skrbele za otroke in matere. Vsem bobicam bomo omogočili šolanje za patronažne sestre, hkrati pa bodo še naprej pomagale pri porodih, ki bodo iz kakršnegakoli razloga še doma in bodo za to tudi stimulirane.«

In še vprašanje reševalne postaje v Zireh?

»Sofer reševalne postaje v Zireh je doslej delal po 24 ur na dan, kar je s človeškega stališča nezdružljivo. Zdad smo v Ziri dali kombi za vožnjo na kontrolne preglede. Ta pobere tudi tiste, ki gredo v Ljubljano iz Škofje Loke ali Selške doline. Reševalna postaja iz Škofje Loke zdad pokriva vso Poljansko dolino, v nujnih primerih, po potrebi pa nam pomaga tudi Kranj. Lahko zatrdim, da je pomoč sedaj bolj uspešna, hkrati pa so prejšnjemu soferju reševalnega avtomobila zagotovljene bolj realne možnosti za delo — po osem ur na dan.«

Ob koncu sem še izvedel, da bodo na škofjeloški zdravstveni postaji postavili za informatorko tri medicinske sestre namesto dosedanjih uslužbenk-administratork. Pomoč — zlasti z nasveti — bo lahko še veliko bolj učinkovita.

J. Govekar

Prvi A, B, C med šolskimi klopni

Pred nekaj dnevi sem se napotila v osnovno šolo na Koroški Béli z namenom, da med letošnjimi prvošolčki preživim eno prvih šolskih ur. Ne vem natanko, s kakšnimi občutki sem nekoč hodila v prve razrede te osnovne šole, spominjam se le, da nam je bilo na poti v šolo in v šoli sami vse tako zelo pomembno: vsaka stvar, vsaka učiteljeva beseda, vsak predmet. V prvih razredih nam je bilo tako zelo nerodno, če nam je po nerodnosti padla na tla radirka, tako zelo smo se bali, če smo zamudili pouk. Mislim, da smo vsi preplašeni sedeli tam v velikih šolskih klopih, napeto zri v učitelja, ki nas je seznanjal s prvimi črkami, prvimi številkami.

Moja šola je dobila drugačen videz: lepša je, bolj velika, obnovili so jo in opremili z modernimi učili, kabinetmi. Prav na vrhu stopnic je učilnica 1. a in 1. b razreda.

»To je mno-ži-ca de-klie z be-li-mi blu-zi-ca-mi,« je v zboru visokih otroških glasov prihajalo iz učilnice. Sledil je prijazen, jasen glas tovarišice, ki je vodila uro matematike.

»Zdra-vo!« so zapeli otroški glasovi, ko sem se prikazala na vratih. Vsi so vljudno vstali in sedli šele tedaj, ko jim je njihova tovarišica dejala, da lahko sedejo.

»No, otroci, povejte, kako se imenuje naša šola?« je z nasmehom spodbujala tovarišica.

»Osno-vna šo-la Ko-ro-ška Be-la,« so počasi, počeče zlogovali mali prvošolci. Medtem si je Romana popravljala obleko, Tomažek povrtal po nosu, Jožek zasanjano zri skozi okno, Pika naveličano prehitela z besedami, Azra pa zaostajala.

»Se enkrat, ampak tokrat prav vsi, tudi Jožek in Romana,« je blago dejala učiteljica. Otroci so bili bolj pazljivi, odgovor bolj skladen.

Tudi pozneje, ko so se učili o velikih, manjših in majhnih škatlah, o trikotnikih, krogih in kvadratih ter o množici dečkov, deklic in učencev, je morala neprestano spodbujati in otroke vključevati in pripravljati za sodelovanje. Vse je videla, vse slišala in z lepo besedo je opomnila živahno Piko, privzdignila obrazek zamišljenega Jožeta. Nepazljive male glavic je poklicala večkrat kot ostale in skrbela, da so prav vsi ponavljali naučeno snov. Zazdelo se mi je, da deklico v predzadnji klopi večkrat sprašuje kot ostale. Deklica s črnimi, nagajivimi kitkami in zavihanim noskom ter bistrimi očmi se mi ni zdela zaostala pa tudi pri pouku je bila na moč pazljiva.

»Azra, povej nam, kako se imenuje naša šola?« se je tovarišica prijazno obrnila k drobni deklici.

»Os-nov-na« je začela Azra potihem, potem pa zavila roke in stiskala prste.

»Azra ne zna niti besede slovensko,« mi je pozneje dejala tovarišica Anica Arneževa. »Njej ter še nekaterim otrokom neslovenskih staršev je pouku najteže slediti. Besedo že ponovi, a stavka še

nikakor ne more. Danes je zamudila pouk, ker niti njeni starši na roditeljskem sestanku, niti ona sama v šoli niso razumeli, da je naslednji teden pouk popoldne. Z otroki staršev, ki so prišli na Jesenice iz drugih jugoslovanskih republik, je predvesem zaradi jezika zelo veliko težav. Nekateri otroci so prav pridni pri ostalih predmetih, le slovenščina je zanje vsa leta v osemletki trd in pretrd oreh.«

»Že trindvajseto leto učim,« pravi vljudna, nasmehljiva in zelo prijazna tovarišica Arneževa, »od tega dvajseto leto v prvem razredu. Mislim, da so bili prvošolčki nekdanj bolj boječji, danes so bolj razgibani in bolj sproščeni. Precej se pozna, da obiskujejo malo šolo, ki je odlična priprava za poznejši prvi razred. Otroke po končani mali šoli testirajo in po testih se da ugotoviti, kateri otrok je bolj sposoben, bolj zbran in lažje sledi pouku. Pouk traja tri ure, četrta ura je dopolnilna ura za vse tiste, ki imajo težave s slovenskim jezikom. Nasploh pa velja, da otroci zelo radi hodijo v šolo in si žele, da bi nekaj znali. Kako zelo so veseli, ko poznajo že nekaj črk in si navdušeno zamišljajo, da že znajo brati!«

»Kako je s poukom nove matematike?«

»Sami ste že slišali, da se ukvarjamo z množicami. No, z njimi bomo po učnem načrtu nadaljevali vsaj še mesec dni. Računstvo zdad ni več računstvo, ampak matematika, znak manj je zamenjal minus, in plus, ukvarjali se bomo s enačbami. Otroci morajo znati ločevati po lastnostih in to zanje niti ni tako lahko. Veliko, veliko bo potrebno, dosti govorjenja, opazovanja, primerjanja. Za učila, razne kvadrante in kroge bo nekaj prispevala uprava šole, nekaj TIS, nekaj pa starši sami. Nova matematika zahteva več intenzivnejšega dela z mladimi, predvsem pa z vsakim posebej.«

Le kdo bi lahko naštel, kaj vse je tem mladim, znanja željnim prvošolčkom njihova tovarišica, tovarišica Arneževa? Svetovalka, negovalka, učiteljica, druga mati. V prvem razredu ni opominov, ne ukorov. Tu je doma le lepa beseda, razumevanje za vsakega malčka posebej. V njej je obilica neskončnega potrpljenja, ljubezni do otrok in ljubeznivosti, dobrosrčnosti. In nenadomestljivega veselja in zadoščenja tedaj, ko vidi svoje nekdanje prvošolčke, ki obogateni s prvim, novim znanjem ponosno korakajo v višje razrede. D. Sedej

F. Rozman

Dvojni praznik »Donita«

Medvode — Delavci kemične industrije »Donit« so v petek proslavili dvojni praznik. Slavili so 25-letnico obstoja podjetja in 20-letnico samoupravljanja.

Svečane seje centralnega delavskega sveta so se udeležili tudi predsednik repub-

liškega zbora skupščine Slovenije Miran Goslar, predsedniki skupščin občin Vrhnika, Ribnica in Ljubljana-Siška ter ustanovitelj tovarne Edi Bregar-Don.

Slovesnost je začel predsednik CDS Jože Jarc, direktor podjetja Viktor Meglič pa je navzoče seznanil z razvojem podjetja. Iz skromnih začetkov leta 1946, ko je 25 delavcev proizvedlo 37 ton izdelkov, je podjetje zrastle v moderno tovarno tesnil in plastičnih mas, ki zaposluje nad 800 delavcev z letno proizvodnjo 14.200 ton izdelkov v vrednosti skoraj 150 milijonov dinarjev.

Na seji so podelili plakete in diplome najzaslužnejšim dolgoletnim članom kolektiva, Slovenski oktet pa je pripravil krajši kulturni program.

TELEGRAMI

aktivna moč premaga vso umazanijo

samo novi mixal ima aktivno moč

novi mixal v treh tednih

pri vašem trgovcu

»zlatorog« maribor

Trenutki sreče pri Aljaževem stolpu. Triglavске strmine so premagane

Za sto žensk Triglav ni ovira

Pred kakimi štirinajstimi dnevi je v uredništvu našega lista prispelo vabilo, naj se eden od novinarjev Glasa udeleži tradicionalnega pohoda »Sto žensk na Triglav«, ki ga že šesto leto pripravlja tednik TT iz Ljubljane. »Ti boš šel,« so mi dejali nekaj dni po tistem na seji redakcije. No, sem si mislil, saj to bo pa moralo biti zanimivo. Prvič se bom lahko povzpел na Triglav, pa še v elitni družbi stotih žensk povrhu, kar tudi ni od muh. Seveda od tistega dne dalje nisem imel več miru. Stalno sem moral poslušati »dobrohotne« nasvete in napotke svojih kolegov, kako naj se na pohodu obnašam, in moram reči, da je bil pri tem še posebno prizadeven ženski del redakcije.

V petek popoldne so se udeleženke pohoda začele zbirati v Bohinju. Tudi sam sem se dobro pripravil. V nahrbtnik sem spravil veliko stvari, ki jih sploh nisem rabil, manj pa takih, ki bi mi prišle prav. V poznem popoldnevu sem se v Kranju vkrcal na avtobus. Poln je bil. Kako tudi ne, saj so ga skoraj vsega že v Ljubljani zasedle predstavnice »nežnega spola«, ki so se odločile

za pot na Triglav. Takoj ob prihodu v Bohinju so jih sprejeli predstavniki TT-ja, jim podarili značke in rute ter jim določili prenočišče. Vse sta gostoljubno sprejela Mladinski dom in Dom Staneta Zagarja. Začela so se sklepati prva poznanstva. Ob osmih zvečer so bile vse udeleženke pohoda zbrane in organizatorji akcije so jim prebrali deset triglavskih zapovedi. Kakor se je pokazalo,

so si jih vse dobro zapomnile in se jih tudi držale. Ustvarilo se je prijetno razpoloženje. Iz glasbene skrinje se je oglasila popularna Šerfezijeva popevka »Žena naj bo doma«, s katero so si dale udeleženke pohoda duška. Tokrat je bilo namreč drugače. Doma je moral ostati mož. Ja, povsod pa tudi ne. Nekatere so imele s seboj spremljevalce vse do Rudnega polja.

Zjutraj me je že navsezgodaj prebudil glasen smeh, ki je prihajal skozi okno. Ženska stotinja je bila očitno že pripravljena na odhod. Ze pred šesto uro so zasedle avtobus. Bil sem med zadnjimi. »Pa smo spet ljudje,« me je pozdravila ena od žensk, ko sem se še ves krmežljiv prikazal skozi zadnja vrata. Ravno zadnji hip je bilo to. Avtobus je potegnil. Dlje kot do Rudnega polja pa z avtobusom ni šlo. Zmanjkalo je ceste.

Po izdatnem zajtrku in navodilih vodnikov je bilo treba vzeti pot pod noge. Kolona se je raztegnila. Ženske so sopihale v breg, da bi pa katera začela tožiti o utrujenosti, to pa ne. Vroče sonce in naporna pot pa sta le napravila svoje. Noge so postale vse težje. Na polovici poti do prvega cilja — Vodnikove kočice — je bilo le treba počivati. Odprava se je nato še bolj zagnano lotila poti in kmalu smo dosegli kočico. In veste po čem so novopečene planinke najprej segle? Po razglednicah. Tri-

glav je bil že blizu in za vsak slučaj je bilo najprej treba pozdraviti znance in prijatelje. Ker časa ni bilo veliko, se je bilo treba hitro okrepčati in nato nadaljevati pot. Planinska postojanka Planika — cilj prvega dne in odskočna deska za Triglav — je bila videti še neznansko visoko. Kljub temu pa pot ni nikomur vzela poguma, saj je bila želja po osvojitvi najvišjega jugoslovanskega vrha le prevelika. Sredi popoldneva se je skupina že utaborila v koči. Za zabavo je poskrbel 72-letni Alojz Perne iz Kranja, ki je do kočice prispel v družbi žensk s harmoniko v nahrbtniku. Ze od mladosti igra na harmoniko in zato ni čudno, da je tudi v Planiki neutrudno igral v veliko veselje vseh. Kljub vetru tudi zunaj ni bilo pušto. Ženske so si ogledovale vrh Triglava, ki se je marsikateri zdel nedosegljiv.

»Celo noč nisem spala,« je rekla marsikatera zjutraj. In nič čudnega. Misel na vzpon na Triglav je bila preživa in zato tudi spanca ni hotelo biti. Ze kmalu po šesti uri so fantje spravili žene in dekleta v naveze in vrli vodniki so jih eno za drugo povedli po triglavskih strminah. Ena za drugo so naveze izginjale v steni. Prve so bile že daleč in tudi novinarska ekipa se je odpravila po drugi poti — bližji — proti vrhu. Vsako navezo so tisti, ki so že bili na vrhu, sprejeli s trikratnim hura. Vse od prve do zadnje, najstarejši je bilo 70 let, najmlajši pa 14, so zmogle pot. In tudi muzikant Alojz Perne je prišel na vrh, vendar brez harmonike. Veselju ni bilo konca. »Pa sem le na Triglavu. Kdo bi si mislil, da bom prišla?« je rekla marsikatera. Nad Aljaževim stolpom je zakrožilo letalo. Žensko odpravo je bilo treba slikati tudi iz zraka. Sledil je krst. Vsaka je morala dobiti z vrvo udarec po zadnji plati — nekateri so bili precej hudi. Pa kaj bl. Tudi to se prenese. Vsaka se je vpisala v knjigo TT-ja in v knjigo obiskovalcev Triglava. Zigosale so planinske izkaznice, kožo na rokah in po pripovedovanju še kje drugje,

nato pa je bilo treba misliti na povratek. Na vrhu je namreč pihal močan veter in kar pošteno je zeblo.

Navzdol od Planike je šlo hitro. Le kratek postanek pri Vodnikovi koči in nato naprej v dolino. Se pred Vodnikovo kočico se je ponesrečila ena od udeleženek, odprave. K sreči ni bilo nič hudega kljub temu, da ji je spodrsnilo in je padla po kamenju.

Slišati je bilo že prve komentarje. »Joj, bi se mi doma smejali, ko ne bi prišla na vrh. Zdaj sem brez skrbi,« je bilo slišati. Nekatere so celo občutile, da so shujšale. Menda so jim bile že hlače prevelike. Pa še in še je bilo

Alojz Perne je do Planike prišel s harmoniko in se nato z ženskami povzpел na Triglav

šegavih pripomb. Kljub utrujenosti tudi smeha ni manjkalo. Še boljše volje pa smo postali, ko smo na Rudnem polju prišli do pijače.

Avtobusi so nas odpeljali v Bohinju na večerjo. Tam so nam tudi podelili diplome. Zal se je mudilo in kar prekmalu smo šli narazen. Ostala je le še želja, da se prihodnje leto spet srečamo na pohodu.

S sto ženskami hodil in fotografiral:

J. Govekar

TELEGRAMI

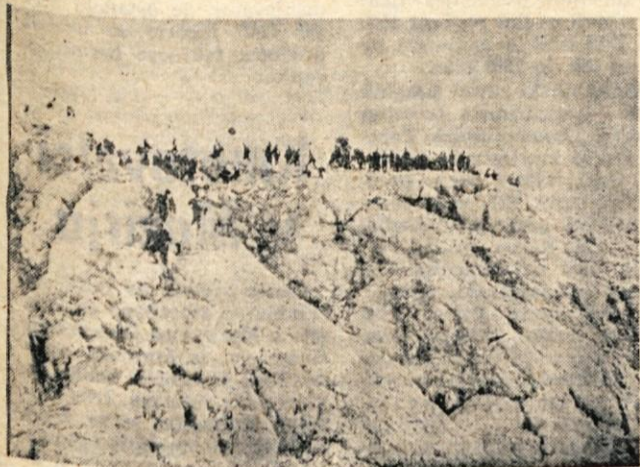
aktivna moč varuje vaše perilo

samo novi mixal ima aktivno moč

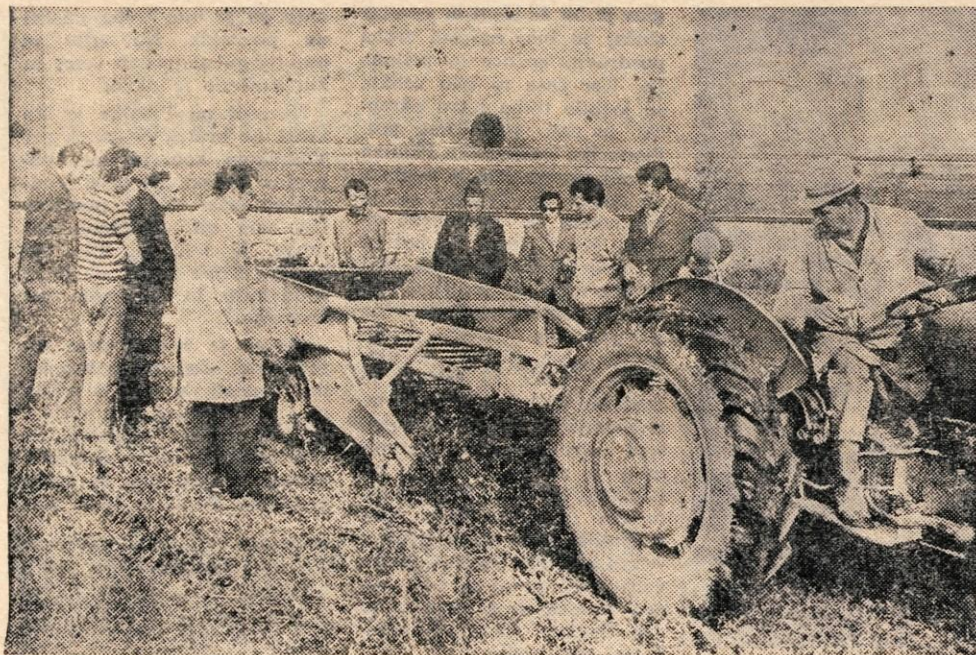
novi mixal v treh tednih

pri vašem trgovcu

»zlatorog« maribor

Pot navzdol je bila bolj naporna

Z demonstracije izkopalnika za krompir v Zabnici. — Foto: F. Perdan

Preizkusili so nov izkopalnik za krompir

V četrtek, 2. septembra, je bila v Zabnici demonstracija novega izkopalnika za krompir znamke PIONIR KEP-2,

poljske proizvodnje. Praktičen prikaz dela novega izkopalnika sta organizirali Agrotehnika iz Ljubljane ter Kme-

tijska zadruga Sloga iz Kranja.

Omenjeni izkopalnik za krompir je, kot že rečeno, poljske proizvodnje in so jih v Jugoslavijo uvozili šele pred kratkim. Izkopalnik je dolg 475 centimetrov, težak 780 kilogramov, ruva pa dve vrstici krompirja naenkrat. Za vleko je potreben traktor z močjo 30 konjskih sil, zadostuje pa že tudi Zetor, ki ima 25 konjskih moči. V eni uri lahko izkoplje od 0,6 do 0,8 hektarja površine, posajene s krompirjem.

Na demonstraciji v Zabnici smo opazili, da dela izkopalnik izredno dobro na nezaraščeni (čisti) in suhi nji- vi, medtem ko je na zaraščeni in mokri njivi njegov učinek nekoliko manjši. Izkopalnik Pionir ima enostavno konstrukcijo, mehanizem pa poganjajo klinasti jermeni. Tudi mazanje je zaradi tega enostavno. Krompir odmeta tako, da ga traktor pri naslednji vzporedni vožnji ne more povoziti, kar pomeni, da z njim lahko brez skrbi izrumavo celo njivo in šele potem krompir poberejo. To je vsekakor praktično. To so potrdili tudi kmetje, ki so bili na demonstraciji v Zabnici.

Nov izkopalnik za krompir stane 15.630 dinarjev in ga lahko dobite takoj pri vseh Kmetijskih združenjih in pri Agrotehnikah. Prav tako tudi rezervne dele, čeprav nekatere kupec dobi že pri nakupu. Ker je izkopalnik Pionir še vedno sorazmerno drag, priporočajo skupinski nakup. Direktor kmetijske zadruge Sloga nam je povedal, da je treba pri nakupu polovico plačati takoj, za drugo polovico pa kmet lahko dobi kredit.

J. Košnjek

Predlog za višje odkupne cene mleka

Vse kaže, da so kmetje sedaj s ceno pitane živine in s premijo zadovoljni. To pa ne drži za odkupno ceno mleka. Na zadnji seji zadržnega sveta kmetijske zadruge Sloga v Kranju so kmetovalci predlagali naj sklad za oblikovanje cen goveje živine, mesnih izdelkov, mleka ter mlečnih izdelkov v Ljubljani začne ponovno obravnavati sedanjo odkupno ceno mleka, ki je po mnenju kmetovalcev kljub zadnjemu povišanju še vedno prenizka. Kmetje želijo, da bi bila odkupna cena za liter mleka 2,26 dinarja. Takšno

ceno je predlagal tudi simpozij o proizvodnji mleka, ki je bil na Bledu. Glavni vzrok za predlagano višjo ceno so draga krmila, saj stane na primer kilogram krmil 1,85 dinarja, razen tega pa ima zasebni TRŽNI proizvajalec mleka prav take stroške, kot družbeni proizvajalec mleka! Temu v prid govori podatek, da so lani na 15 kmetijskih posevkih v Sloveniji namolžili 34 milijonov litrov mleka. Povprečna proizvodna cena litra mleka pa je bila kar 1,93 dinarja.

-jk

Traktoristi bodo pokazali svoje znanje

V nedeljo, 12. septembra bo v Cerkljah na Gorenjskem tekmovanje traktoristov privatnega sektorja, ki ga organizira sekcija kmetijske mehanizacije pri AMD Cerklje.

Na območju, ki ga s svojo dejavnostjo pokriva avtomoto Cerklje, imajo zasebni kmetovalci že nad 160 traktorjev. Predvidevajo, da se bo te prireditve udeležila vsaj ena tretjina vseh lastnikov traktorjev in kmetijske mehanizacije.

Prireditve se bo pričela ob 8. uri zjutraj s paradno vožnjo, ki bo vodila od Kepica iz Dvorij v Cerklje. V tej

paradni vožnji bo, kakor predvidevajo, sodelovalo nad 50 traktoristov, vsak pa bo pokazal tudi en traktorski priključek oziroma en del kmetijske mehanizacije. Po paradni vožnji bo tekmovanje v spretnostni vožnji, z dvoosno prikolico na nekdanjem športnem igrišču pri združenem domu v Cerkljah. Najboljše tekmovalce bodo nagradili.

To bo v Cerkljah ena največjih tovrstnih prireditev doslej, in če bo uspela, predvidevajo, da bo postala tradicionalna, le da jo bodo še nekoliko razširili.

-an

Premalo kmetijskih strojev

Čas jesenske setve se hitro bliža. Dobra žetev je seveda odvisna od dobre setve. Tega se seveda vsi dobro zavedamo, kljub temu pa ugotavljamo, da še vedno nimamo dovolj trdnih zagotovil, da bomo imeli za letošnjo setev zadosti umetnih gnojil in predvsem, zadosti kmetijskih strojev, ki bodo lahko hitro, učinkovito ter kvalitetno posejali seme. To velja predvsem za zasebne kmetovalce in strojne skupnosti, saj je znano, da pa imajo družbena posestva dovolj mehanizacije, vendar le za lastne potrebe in površine. Za kaj več strojev ni dovolj, saj se je družbena kmetijska mehanizacija posebno po 1965. letu skrčila. Podatki pravijo, da so kmetijske zadruge v državi v zadnjih petih letih zmanjšale svoj strojni park za polovico ali točno: 1965. leta je bilo v SFRJ 19.000 traktorjev, lani pa le še 10.800. Vzoredno s tem moramo ugotoviti, da se je povečalo število kmetijskih strojev pri zasebnih kmetih. Leta 1965 so imeli jugoslovanski kmetje 5000 traktorjev, lani pa 47.000! Skok je velik, vendar pride en traktor še vedno na 170 hektarjev obdelovalne površine. To nas še vedno tišči na rep evropske lestvice. Zvezna gospodarska zbornica na pri-

mer pravi, da bi kmetje še letos potrebovali 14.000 traktorjev, naslednje leto pa nadaljnjih 20.000. Doma pa izdelamo letno le 10.000 traktorjev, 1800 pa jih uvozimo. To je premalo, posebno če pomislimo na našo stalno »sušo« pri kmetijskih priključkih in rezervnih delih. Vemo tudi, da domača industrija traktorjev izkorišča veliko povpraševanje in zaščitne carine ter pritiska na višje cene tudi z izvozom traktorjev. To ni pogoj za trdno politiko pri kmetijski mehanizaciji. Razen tega domača industrija še ne izdeluje dovolj strojev in opreme za hribovite predele, ki jih pri nas kljub precejšnjim ravninam ni tako malo. K izboljšanju kmetijske mehanizacije bo morala prispevati tudi uvozna in carinska politika. Kmetje niso za pretiran in nesmiselen uvoz, temveč za uvoz strojev, ki so najbolj primerni za naše kraje in razmere. To bi vzpodbudilo domačo industrijo, da bi prisluhnila potrebam in razmeram ter se začela ukvarjati tudi z večjo produktivnostjo in znižanju nenormalno visokih cen. Po sedanji poti bomo dosegli potrebno mehanizacijo šele po dveh desetletjih. Zato je prva pot boljša!

J. Košnjek

Umetno in naravno osemenjevanje

Letošnje poletje so kmetje neke vasi v kamniški občini zaprosili občinsko skupščino, naj odobri nabavo bika za osemenjevanje, ker so oddaljeni od osemenjevalne postaje. Na seji občinske skupščine so bila o tej službi različna mnenja. Zato sem ing. Miha Prešerna, kmetijskega inšpektorja pri občinski skupščini, zaprosil, naj za bralce Glasa pojasni, kako je z organizacijo te službe v občini. »Osemenjevanje je lažja in hitrejša pot do dobre živine,« je dejal ing. Miha Prešeren. »Z umetnim osemenjevanjem se v naši občini rodi od 1650 do 1750 telet, z naravnim pa le od 900 do 1000 telet.

Veterinarski zavod Kamnik ima organizirano tovrstno službo. Osemenjevalca Tonea Burjo kmetje zelo cenijo. Za njega delovni čas ne predstavlja težav. Nikdar ne godrnja zaradi osebnega dohodka ali dela. Razen nedelje je vsak dan na osemenjevalni progji. Osemenjevalne postaje so pravzaprav javke, kjer kmetje javijo potrebo, sicer pa gre osemenjevalec po domovih. Kmetje plačajo osemnitev pavšalno 32 din za vsako plemenico.

Sklad za kmetijstvo pri občinski skupščini ima pri kmetih deset plemensko priznanih bikov (te je komisija po-

trdila). Biki so v tistih krajih, kjer osemenjevalna mreža zaradi visokih stroškov ni organizirana (Palovče, Velika Lašna, Čajnovica, Veliki Rakitovec). Cena za bika je ista.

Osemenjevanje se je začelo bolj iz zdravstvenih razlogov. Pred leti je bila namreč močno razširjena bolezen kužna jalovost. Krava je bila na primer 6 mesecev breja, potem je zvrгла. Kot veterinarski zdravstveni ukrep je sledilo umetno osemenjevanje, ki se je pokazalo cenejše. Le redke so krave, ki po umetnem osemenjevanju ne ostanejo breje. Tudi kmetje so uvideli prednost takšnega osemenjevanja.

J. Vidic

Kmetovalci v Mozirju

Danes zjutraj so odšli na enodneвно strokovno ekskurzijo v Mozirje na Štajerskem živinorejci iz kranjske občine. Tam je namreč velika živinorejska razstava. Izlet oziroma ekskurzijo je na željo živinorejcev organizirala kmetijska zadruga Sloga iz Kranja.

jk

43 Miha Klinar

Aprilsko sporočilo 1941

Predigra

**ZA NAPAD NA SOSEDE
POTREBUJES OLJE, ROPARI
A MI BIVAMO OB CESTI,
KI K OLJU PELJE**

(Bertolt Brecht, Bericht der Serben)

Ciano na Csákyja po aprilskem obisku ni več mislil. Tudi Csákyjevemu 'slavospevu osi' dne 3. maja ni posvetil nobene pozornosti, zato pa je o Beckovem govoru zapisal naslednje:

»Beckov govor. Iz skrajšanih poročil, s katerimi razpolagamo, ga je težko oceniti. Zdi se mi, da ni nepopustljiv in da ne napada. V Berlinu so nezadovoljni. Sestanek z Ribbentropom bo v Milanu in ne v Comu. Tako želi Duce, da bi pobil francoske glasove o krvavih protinemških demonstracijah v Milanu. Zvečer potujem v Milan.«

Te dni so se namreč v Rimu in Berlinu pripravljali na nemško-italijanski sestanek, na katerem bi pripravili vojaško pogodbo med Italijo in Nemčijo, ki naj bi jo na Hitlerjevo željo imeovali

JEKLENI PAKT

Nemško-italijanski pogovori o sklenitvi vojaškega pakta so povzročali glavi italijanskih fašistov — Mussoliniju in njegovemu zunanjemu ministru Ciano mnogo skrbi. Italija za novo veliko vojno še daleč ni bila tako zelo oborožena, da bi upala tvegati vojno večjega obsega, ki bi se prav gotovo spremenila v novo svetovno vojno.

»Izvemši mornarico je Duce zelo nezadovoljen z vojsko,« je 29. aprila zapisal Ciano v svoj tajni dnevnik. »Tudi sam sem takega mnenja. Nimam točnih podatkov o vojski, vendar slišim precej pesimističnih izjav. Moji sumi so še večji zaradi izkušnje ob mobilizaciji za albansko akcijo. Poplave imen. Napihnilo so število posadk, povečali število divizij, v resnici pa so le-te tako slabe, da so komaj močnejše od moči enega samega polka. Skladišča so prazna. Topništvo je zastarelo. Protiletalski in protitankovski obrambi manjka skoro vse. Na vojaškem področju smo si mnogo domišljali in tudi sam Duce se je prevaril. Toda ta domišljija je usodna. O letalstvu je boljše molčati. Valle poroča, da ima tri tisoč letal, sposobnih za boj. Obveščevalna služba pri mornarici pa pravi, da jih ni več kakor 982.«

Dne 2. maja 1939 se je Ciano hotel prepričati o tem pri generalu Carboniju. Ta mu je pesimistično pritrtil:

»NASA OBOROŽITEV JE PORAZNA.«

Podobna obvestila pa je Ciano, ki se je pripravljaj na sestanek z Ribbentropom, prejemal tudi od drugih merodajnih vojaških osebnosti.

»Le kaj dela Duce?« se je spraševal in se jezil, ker gre Duceju samo za 'formo' in željo, da bi iz italijanskih vojakov in vojske napravil tako strumne vojake in vojsko, s kakršno se ponajša nemške kasarne. »Mussolinija popade bes, če vidi vojaka, ki ne pozdravi po predpisih, ali če zagleda oficirja, da pri rimskem koraku ne dviga nog dovolj visoko,« je Mussolinijeva pedantnost spravljala Ciana v nevoljo, a še bolj Mussolinijeva 'brezbriznost' do pomanjkljivosti in oborožitvi, čeprav ga je Ciano pred dnevi na to opozoril. »Le zakaj ni reagiral? Morda se tako zelo boji resnice, da je sploh noče slišati.«

Brez dvoma je tudi Mussolini imel skrbi, ker se je zavedal, da 'veličina Italije' ne dosega 'veličine Nemčije' in da pravzaprav že dolgo igra v zavezništvo z Nemčijo in Hitlerjem podrejeno vlogo, ki pa jo je hotel na vsak način prikriti. Zato se je tudi potrudil in sam sestavil Ciano osnovo za pogovore s Hitlerjevim zunanjim ministrom Ribbentropom, s katerim se je sestal

6. MAJA 1939 V MILANU:

»Ribbentropov sprejem v Milanu je pomagal razpršiti legende, katere potrjujejo neizbežni policijski obveščevalci, da vlada v severni Italiji

globoko nerazpoloženje proti Nemčiji. Prebivalci Milana so bili zelo počaščeni že s samim dejstvom, da je naposled to lombardijsko mesto izbrano za prizorišče velikega dogodka. Zato so priredili tople in nevsiljive manifestacije...«

Ciano seveda ni zapisal, da so tudi te pripravili 'neizbežni policijski obveščevalci' in zvesti in da sta Nemčija in Italija 'sklenili politični in vojaški pakt'.

O samih pogovorih javnost ni zvedela drugega, kakor to, da so trajala dva dni in da so na njih 'obravnavali trenutni politični položaj na svetu' in da sta Nemčija in Italija 'sklenili politični in vojaški pakt'.

»Obe sili Osi sta pri tem prišli do prepričanja, da bo politični in vojaški pakt med njima doprinesel NA UCINKOVIT NAČIN utrditvi miru v Evropi.«

Ko bi takrat prevedli v vse jezike

»NEMSKI VOJNI ABECEDNIK«

nemškega protifašističnega in komunističnega pesnika Bertolda Brechta, bi nam njegovi verzi lahko pojasnili, kaj pomenijo taki komunikeji in izjave:

»Kadar oni zgoraj
govore o miru
Ve mali človek
Da je vojna blizu.«

Kako resnične besede za tiste (in morda tudi za današnje) čase!

O samem sestanku Ciano ni zapisal v svoj dnevnik nič posebnega. Po svoji vrnitvi v Rim je sprejel sovjetskega poslanika na njegovo prošnjo in mu odgovoril na vprašanje o italijansko-nemški politični in vojaški pogodbi, da 'le-ta v sedanji obliki nima niti najmanjše osti proti Rusiji'. 5. maja 1939 je zamenjal Litvinova novi sovjetski komisar za zunanje zadeve Vjačislav Molotov. Dan pred to spremembo v sovjetski vladi je poročal

»TIMES« O POGAJANJH S SOVJETSKO ZVEZO

in odkril britansko stališče, po katerem naj bi se Sovjetska zveza vključila v britanske garancijske načrte do morebitnega Hitlerjevega napada na Poljsko ali Romunijo.

»Britanska vlada,« pravi Churchill v svoji memoarni knjigi 'Druga svetovna vojna', »se je morala zdaj (po Hitlerjevi odpovedi britansko-nemške pogodbe o vojnem ladjevju in nemško poljske pogodbe iz leta 1934) nujno ukvarjati s praktičnimi posledicami poroštve, ki jih je dala Poljski in Romuniji. Ta zagotovila so imela kakršnokoli VOJASKO VREDNOST SAMO V OKVIRU SPLOSNEGA SPORAZUMA Z RUSIJO. Zato so se naposled v ta namen 15. aprila začeli v Moskvi pogovori med britanskim poslanikom in Litvinovom. Če pomislimo, kako so dotlej obravnavali (Churchill bi moral napisati 'smo', saj je bil sam že po oktobrski revoluciji v Rusiji med najbolj zagriženimi antikomunisti in sovražniki Sovjetske zveze in je tudi sedaj gledala na Sovjetsko zvezo samo s stališča britanskih koristi — prip. M. K.) sovjetsko vlado, zdaj ni bilo mogoče kaj prida pričakovati od nje. Dne 16. aprila pa je vendar prišla s formalno ponudbo, katere besedilo ni bilo objavljeno in po katerem naj bi med Veliko Britanijo, Francijo in Sovjetsko zvezo vzpostavili skupno fronto za medsebojno pomoč. Te tri velesile naj bi po možnosti s sodelovanjem Poljske razen tega jamčile za meje tistih držav v srednji in vzhodni Evropi, ki jih je ogrožala nemška agresija. Ovira za takšen sporazum je bila (po zahodni, pa tudi nemški krivdi — prip. M. K.) v tem, da so se mejne dežele bale sprejeti rusko pomoč in dovoliti sovjetskim armadam prehod čez svoje ozemlje, ker so se bale, da bi jih tako vključili v sovjetsko-komunistični sistem, ki so mu odločno nasprotovale.«

'Times' poroča 4. maja 1939 o tem nekoliko drugače, kakor je zapisal Churchill v svojih spominih na Drugo svetovno vojno. Po pisanju v omenjeni številki 'Timesa' (Arhiv der Gegenwart, str. 4058 E) je 'britanska vlada predlagala, da bi Sovjetska zveza izrazila pripravljenost po-

magati Poljski in Romuniji (za stališče teh držav že vemo — op. M. K.) v slučaju napada, vendar šele tedaj, ko bi Velika Britanija in Francija uresničili pomoč, dano s svojimi garancijami' do omenjenih držav dveh dežel. Za druge države na prostoru med Finsko (Finska, baltiške države) in Črnim morjem (Turčija, Bolgarija in druge balkanske države), ki jih je omenjal sovjetski dodatni predlog ali kakor ga imenuje 'Times', 'sovjetski protipredlog', ki je poleg tega terjal tudi medsebojno vojaško akcijo v primeru, če bi bila ena od treh velesil napadena s strani fašističnih držav ali Japonske, pa se Velika Britanija ni navduševala in ga je odklonila:

»Britanska vlada SE OBOTAVLJA IN ODLAŠA, DA BI SKLENILA TAKO DALEKOSEZNO POGODBO. Tudi posledice tako obsežnega zavezništva s Sovjetsko zvezo na Daljni vzhod in na odnose z Japonsko se moramo ozirati.«

Tako je 4. maja 1939 poročal londonski 'Times', ne da bi povedal, da se je Velika Britanija bala za svojo imperialno posest na Daljnem vzhodu in na Kitajskem, ki so jo Japonci še spoštovali in se je v svoji agresiji proti Kitajski niso dotaknili. Pred tem je namreč že 22. aprila 1939 svaril Veliko Britanijo japonski tisk (AdG, str. 4036 B):

»... (v primeru, če bi) se razširilo nameravano sodelovanje Anglije s Sovjetsko zvezo na vzhodno Azijo, bi to smatrala Japonska kot izzivanje, posledica tega pa je bila, da bi Japonska spremenila svoje stališče do angleških pravic in interesov na Kitajskem.«

Velika Britanija se je bala za Hongkong, da bi se ga polastila Japonska, kakor se je polastila Spatleyevih otokov med Formozo in francosko Indokino 1. aprila 1939, češ da so ti 'otoki brez gospodarja', čeprav si jih je lastila Francija.

Toda Japonska je bila takrat povezana s paktom proti Kominterni tudi z Nemčijo in Italijo. Morala bi celo pristopiti k politični in vojaški zvezi Rim—Berlin, kakor lahko beremo v Ciano-vem dnevniku, vendar se je takrat še pomišljala čeprav je 9. maja 1939

JAPONSKA AGENCIJA DOMEI

sporočila, da je japonski zunanji minister Arita na nekem sprejemu guvernerjev japonskih provinc izjavil, da 'japonska vlada smatra, da bi bilo treba pakt proti Kominterni okrepiti' in da 'budno spremlja predloge Londona Moskvi', vojni minister general Itagaki pa je izjavil novinarjem:

»Duh pakta proti Kominterni je pognal na Japonskem globoke korenine. V primeru, če to želita Nemčija in Italija, bi Japonska sklenila vojaški pakt z osnovna silama. Soglasje s takim paktom s strani Japonske je popolnoma možno.«

Ko bi se ta pakt obračal samo proti Rusiji in ko bi bila v Evropi drugačna situacija, bi Velika Britanija Japonsko morda celo vzpodbujala, tako pa se je bala samo za svojo imperialno posest na Kitajskem in v Vzhodni Aziji, ki ji je Japonska ne bo krmila, dokler bi se nameravani sporazum med Anglijo, Francijo in Sovjetsko zvezo ne nanašal na obrambo pred japonsko agresijo na Kitajskem. Prav tako Velika Britanija ni bila pripravljena vojaško pomagati Sovjetski zvezi, če bi jo napadla Japonska, česar pa se pravzaprav ni bilo bati, saj je Japonski tak poizkus že leta 1938 spodletel in se tudi kasneje ni upala napasti Sovjetske zveze. Tudi s sklenitvijo osi Rim—Berlin—Tokio se ji ni mudilo, čeprav vemo iz Ciano-vega dnevnika, da se je za to os Nemčija prizadevala že v tem času:

»5. maja: Mnogo pogovorov, toda nobeden ni posebno važen razen pogovora z japonskim poslanikom. Arita je predal Tokiu zadnji načrt Trojnega pakta...«

6. maja: Mussolini... hoče, da objavim dvojni pakt, katerega je imel vedno raje od trojne zveze. Ribbentrop je globoko v srcu vedno hotel pridobiti tudi Japonsko in je zato najprej odbil, končno pa je pristal s pogojem, da se mora (z objavo dvojnega pakta) strinjati tudi Hitler. Vprašali smo ga po telefonu in takoj je pristal ter celo osebno sodeloval pri sestavljanju besedila za objavo.«

Bolnišnica, ki nam je nudila gostoljubje, je skromna, kar se da. V njej dela en sam zdravnik za ves Chitral z okolic. Razmere so za nas skoraj nepojmljive, vendar mnogi ljudje na naši poti še take zaščitne niso bili deležni. Izročil sem zdravniku vsa odvisna zdravila, nekaj opreme in hrane za potrebe bolnišnice. Darila je bil zelo vesel, saj ga bo lahko uporabil z največjim pridom. Zvečer nam je v zahvalo priredil celo gostijo. Zvedeli smo, da je prvi Citralec, ki je doštudiral medicino, da je že 16 let zdravnik, da je po izpopolnjevanju v Londonu potoval preko Jugoslavije in še marsikaj.

Političnega komisarja, ki nas je ob prihodu povabil na obisk, ni bilo, oglasili pa smo se pri policijskem načelniku in se mu zahvalili za usluge s skromnim darilom — cigaretami, čokolado in Alpina čevlji, katere si je sam zaželel. Dobil je tudi obljubljena zdravila.

Dan po prihodu v Chitral smo se odpeljali v naselja Kafirstana na obisk h Kalashem. Živijo v globokih, ozkih in težko dostopnih dolinah Nizkega Hindukuša, delno v Afganistanu delno v Pakistanu. Po pripovedovanju naj bi bili potomci Aleksandra Velikega, ki je s svojo vojsko nekaj stoletij pr. n. št. prodrl prav do današnjega Pakistana. Nekateri njegovi bojevniki se niso hoteli vrniti in so se naselili v novi deželi. Pred kasnejšimi pregnanci so se umaknili v težko dostopne kraje. Tako so se skozi stoletja ohranili v širnem muslimanskem svetu in obdržali svoje šege, pogansko vero, jezik, pesmi, plese in nošo. V Pakistanu živijo v treh večjih naselbinah s približno 1000 hišami, oddaljeni več ur hoda od ostalega sveta. Nedavno tega so do enega teh naselij speljali cesto, katero zmorejo džipi. Ustavili smo se na zelenici ob bistrem potoku, obdani z bujnim zelenjem orehrov in divje trte. Blizu je v strmeh bregu čepela vas, gruča lesenih hiš druga na drugi. Tik pod njo je bilo v gostem grmovju grobišče: grobo stesane krste so

bile položene sem in tja med grmovjem. Na vsaki krsti kamen in postelja ranjkega. Iz svežih je še močno zaudarjalo. Povsod je bilo opaziti, da žive prebivalci v primitivnih, siromašnih razmerah. Krpe obdelane zemlje so bile redke. Policaji, ki so nas spremljali, so s pomočjo nekaterih mož segnali vkup kakih dvajset žena in deklet. V zelo pestrih narodnih nošah, z okraski na glavi, okrog vratu in na rokah, z naličenimi obrazi, so nam zapele in zaplesale ob udarcih tolkal. Potem je sledil obvežen bakšiš, še posebej za vsako portretiranje. Če so se morale že ponizati, so želele imeti od tega tudi nekaj koristi in prav so imele. Naj radovedni tujci le pričajo!

Dan preden naj bi odletelo letalo, smo bili postavljeni pred hudi problem. V banki nam niso zamenjali denarja. Ves svoj prihranjeni drobiž smo vrgli vkup in dokončno izplačali šoferje. Preko letalske družbe smo s težavo uspeli dobiti zvezo z našo ambasado in jamstvo za plačilo in tako smo lahko rezervirali prostore v letalu. Končno je bilo vse urejeno. Odhod bi nam lahko preprečilo le slabo vreme. Sandi se je počil z zveznim, ki je nato kar nekam izginil. Pojavil se je zopet zvečer, ko nam je pobral vse filme, jih zapečatil v zaboj in ga spravil k sebi v sobo. Sicer pa smo prosti čas izkoristili za postopanje po Chitralu, fotografiranje, vohljanje po trgovnicah in nakupovanje. Ob skromni izbiri in enakih finančnih sredstvih ter izsiljevanju trgovcev je ostalo le bolj pri željah. Zdravnikovo dovoljenje, da so nam marelice vedno na razpolago, smo pridno izkoristili. Tako je Peter čepel med vejami kot črna silhueta, še preden se je zdanilo, nato nadaljeval s spanjem in za zajtrk spet splezal na drevo. Tudi nekateri drugi niso bili nič manj agilni. Istega dne se je v hotelu nastanila številna japonska odprava, baje že četrti v tej sezoni. Namenjena je bila na Tirich ledenik, na Noshah. Zaradi nesporazuma z zveznim smo bili ob ogled polo tekme.

GORENJSKA ALPINISTIČNA ODPRAVA V HINDUKUŠ

ISTOR-O-NAL 14

Naslednjega dne smo bili ob desetih vsi zbrani na letališču. Sam sem jo primahal tja peš. Že na cesti so ljudje po vprašanju, kam grem, pristavili, da ne bo nič s poletom. Kako to? Sonce je močno pripekalo in nikjer ni bilo videti oblakov nad visokimi grebeni. Le obilni prah v zraku je ustvarjal nekakšen čad, ki je močno zmanjševal vidljivost. Niti visokega Tirich Mira ni bilo videti. Toda zaradi tega bo letalo menda vendarle lahko pristalo? Negotovost, ki se je na letališču stopnjevala, je končalo obvestilo, da je polet zaradi slabih vremenskih prilik odložen. Zdravnik, ki nas je pospremil, nas je slabo potolažil z napovedjo, da tako vreme lahko traja tudi teden dni in naj raje računamo na povratek po cesti. Ko sem to možnost omenil zveznemu, jo je odločno odklonil, češ, da imamo uradno dovoljenje le za potovanje z letalom. Po cesti smemo potovati le z dovoljenjem najvišjih državnih oblasti, sam pa ga nam ne more dati. Ne vem, ali je bil iskren ali se je hotel le maščevati? Mogoče je želel zavlačevati odhod, kajti v Chitralu se je dobro počutil. Takojo, ko bi se vrnil, bi moral oditi v vzhodni Pakistan, kjer so divjali boji in kamor je že odšel njegov regiment. Za vsak slučaj smo si le zagotovili dovoljenje za potovanje po cesti, pri čemer nam je izdatno pomagal zdravnik s svojim stricem, čitralskim princem Burhad — Ud — Dinom. Tega smo spoznali na letališču. Še do nedavnega je bil vrhovni oblastnik v Chitralu, ker je nadomeščal mladoletnega kralja, sedaj pa je bil ob vsi oblasti. Vendar je med ljudmi ostal veljak.

Eno uro je trajala živčna vojna, med katero je radiotelegrafist nešteto krat ponovil: »Peshawer, Peshawer! Chitral! Chitral!« Potem so sporočili, da je avion poletel. Joco je skakal od veselja. Toda kakšno razočaranje po eni uri za vse nas, ko je kot strela z jasnega prišlo sporočilo, da je letalo tik nad Chitralom in deset minut pred pristankom obrnilo, ker si zaradi slabe vidljivosti ni upalo pristati! Obnemeli smo, kar nismo in nismo mogli verjeti. Nato smo kleli vsevprek in se končno potolažili z mislijo, da nam bo jutri sreča bolj naklonjena. Sprejeli smo prinčevovo povabilo, spravili svojo prtljago in se odpeljali z njim na nekaj kilometrov oddaljeno posestvo. Najprej nas je pogostil z doma narejenim vinom, po okusu podobnim šmarnici. Pri-

jetno je bilo sedeti v gosti senci mogočnih platan in v vetru, ki je hladil vroči zrak. Pred hišo je bil velik marelični sadovnjak in nismo si dali dvakrat reči, da nam je na voljo. Kasneje nas je močan veter pregnal h kosilu v hišo. Princ, vesel, zabaven in razgledan šestdesetletnik, se je izkazal. Jaz žal njegovega gostoljubja nisem mogel več uživati, ker so me nenadne hude prebavne motnje vrgle v posteljo. Ostali so se ob bogato obloženi mizi zabavali dolgo v noč kot pred nami že številni tujci, ki so se v spominski knjigi laskavo zahvaljevali za prinčevovo gostoljubnost.

Zaman smo drugi dan spet čakali na letališču. Peshawer, Peshawer, Chitral, Chitral! Ostalo je le pri klicu in pri ponovni odpovedi letala. Odhod se je oddaljeval, zvezni pa se ni dal pregovoriti. Kljub njegovemu nasprotovanju smo sklenili, da odpotujemo takoj, ko bomo dobili dovoljenje. Odklonili smo prinčevovo in zdravnikovo povabilo in ostali na letališču, da pričakamo odobritev. Spravili smo se v prostor za prtljago, ki nas je ščitil pred vetrom, zavihali rokave in vrgli tarok. Vdali smo se v usodo v upanju, da nam bo sreča naklonjena.

Pred večerom nam je zdravnik prinesel sporočilo, da nam je dovoljen povratek po cesti. Takoj sem se odpravil v mesto, obvestil zveznega in napovedal odhod za naslednji dan zgodaj zjutraj. Cena za džipe je bila precej višja od letalske. Kljub dolgemu pogajanju smo najeli le štiri džipe in se znebili vse odvisne prtljage. Zvečer so bili džipi naloženi in mi z njimi vred spet na vrtu bolnišnice.

Se pred dnem smo odpotovali. Poleg visoko naložene prtljage nas je na džipu bilo s šoferjem in »bremzo« vred

štiri ali pet. Cesta je bila le nekoliko širša in boljša od one v Charun, toda nič manj vijugava ter polna različnih zank. Ustavljali smo se po čajnicah za skodelico vročega čaja, sicer pa brez postankov nadaljevali pot, da bi še istega dne prispeli v Islamabad. Toliko serpentin kot preko 3900 m visokega prelaza Loveri, ni nihče od nas še svoj živ dan prevozil! Na vrhu sta nas pričakala megla in mrz. Potem smo potovali preko bivše kraljevine Dir in se za kratek tek čas ustavili v istimenskem slikovitem mestecu. Odtod dalje je bila cesta boljša, zato pa je sledil defekt za defektom in ko smo ostali brez sleherne rezerve, smo bili primorani k daljšemu postanku. »Bremzo« so v rekordnem času zakrpale zračnice in karavana je krenila dalje. Džipi niso zmogli velikih hitrosti, česar smo bili kar veseli, ker šoferji — mojstri za čitralske ceste — na tukajšnjih niso bili preveč zanesljivi. Noč nas je ujela utrujena in lačne še več kot 100 km pred Islamabadom. S krajšimi postanki smo v štirinajstih urah prevozili kakih 300 km. V večjem kraju ob poti smo se najedli in našli prenočišče na betonski ploščadi športnega igrišča.

Piše
dr. Ivo Valič

Planinsko društvo Kranj

prireja veliko denarno loterijo

Štiri premije in 4004 dobitki v skupni vrednosti 200.000 din. Srečke bodo v prodaji do 21. oktobra, zrebanje pa bo 23. oktobra.

Zbrana sredstva so namenjena predvsem za pokritje stroškov gorenjske alpinistične odprave v Hindukuš.

TELEGRAMI

aktivna moč je programirana moč

samo novi mixal ima aktivno moč

novi mixal v treh tednih

pri vašem trgovcu

»zlatorog« maribor

Pred nedavnim smo partizanskega pisatelja Ivana Jana predstavili bralcem naše lista ob njegovi petdesetletnici (Glas št. 40, 26. maja 1971). Danes začnemo z objavljajanjem njegove povesti Mrtvi ne lažejo, ki je v knjižni obliki izšla leta 1969 pri zavodu Borec v Ljubljani. Povest obsega petnajst poglavij, ki se bodo v našem listu zvrstila približno v 45 nadaljevanjih. Tekla bo torej nekako do srede februarja prihodnjega leta.

Povest Mrtvi ne lažejo kljub partizanski tematiki ne posega veliko v boje same, ampak prikazuje predvsem gestapovske metode, delovanja nekaterih njegovih agentov in napore partizanske obveščevalne službe, da jih odkrije in kaznuje. Prikazuje predvsem začetno obdobje osvobodilnega boja na Gorenjskem, ko je bilo najhujše. Mnoge usode v tej povesti slonijo na resničnih dogodkih, vendar pa osebe niso prave. Zgodbo, po kateri je napisal povest, je pisatelj Jan našel v Bohinju. Za predlogo so mu služili zapleti okoli Gabra, sekre-

tarja okrajnega komiteja KP za Bohinj, sicer pretkanega gestapovskega agenta ter člana tega komiteja, Iskre, le da pisatelj v povesti ne omenja niti Bohinja niti zgodovinskih oseb. Resnična dogajanja so le podlaga opisovanju za te kraje, tako specifičnih in nenavadnih oblik okupatorjevega delovanja, ko je z nasiljem z nenavadno zagrizenostjo skušal zatreti porajajoči se odpor. V povesti sicer prevladujejo številni drobni dogodki, nanizani v reportažnem stilu, vendar pa zaživi pred bralcem tudi cela vrsta bolj ali manj izdelanih likov — ne zgolj klišejev. Partizani in aktivisti so prikazani kot navadni, pošteni, bolj ali manj zavedni ljudje, ki niso brez slabosti že zgolj zaradi pripadnosti osvobodilnemu gibanju. Prav tako okupatorjevi vojaki samo zaradi tega, ker so okupatorji, niso vsi sadisti in »nadjudje«, ampak tudi samo ljudje. Tako povest kaže splošne človeške lastnosti, še posebej kadar se ljudje znajdejo v precepu med življenjem in smrtjo. Povest je obtožba vojne, prikaz boja za človeški in narodni obstanek...

Zdaj se mu je še bolj mudilo.

Zavil je stran od vasi. Vsi so vedeli, kdo je Aleš. Zaradi drznosti — tudi sredi dneva je že kaznoval izdajalca, je postal znan partizan-obveščevalec, da so Nemci nanj razpisali veliko nagrado: 10.000 mark!

Temu se je včasih smejal, potem pa spet bal, da jih bo nekega dne morda kdo le hotel zaslužiti. A takih misli se je hitro otresel, kajti spravljal se ga v slabo voljo. Kaj bi bilo laže, kakor tod okoli postavljati zasede. Kako lahko bi ga ujeli.

Zato je poredko obiskoval Martino; le kadar je bilo nujno in potrebno. Toda kdo bi mogel in znal razločevati med potrebnim in nepotrebnim, kaj komu koristi in kaj škoduje, med pravico po ljubezni in dolžnostmi, ki jih je vsiljeval boj? Saj si je že tako očital, da ne dela prav. Sredi odpovedi, sredi tveganja in vojne napetosti je tudi to pot popustil in ugodil neugnani želji po dekletu. Mar ne bi mogla tega urediti kako drugače! A je storil tako kakor kdaj poprej, ko ni tvegal drugega, kot nekaj ur spanja in opravljanja, če bi ga morda opazila kaka vaška radovednica.

Preveč si je dovolil. Saj res ne bi bilo treba dosti, pa nikoli več ne bi nikogar objel. Sicer pa ni prišel le zaradi dekleta. Martina je vendar še nekaj drugega kot samo njegovo dekle! Je tudi njihov pomočnik! Toda tožnik v njem mu ni prizanašal. Tovarišem iz čete nikoli ne bi dovolil česa podobnega. A kaj bi, ko pa fantje nimajo takih deklet, kot je Martina.

Zato se je ob slovesu nasmehnil njenim besedam in rekel:

— Saj veš, da predrznih bogovi ne zapuste!

Besede si je zapomnil iz pogovora z izobraženim sosedom in bile so mu všeč. Hotel je, da slovo ne bi bilo pretežno.

Potem je začutil, da mu je v roke stisnila še dva zavojčka cigaret in se spet oklenila njegovega zagorelega vratu.

— Vzemi, da ne boš nemiren zaradi kaje. Le zakaj te že prej nisem odvadila kaditi.

Aleš jo je strmo pogledal, in čeravno je bil dekletov glas dobrohoten, je takoj vzkipeł.

— Kot da tega že nisem poskušal. In govoriš, kakor da si moja žena, starokopitna in ozkosrčna!

— Aha, spet stara rana: osebna svoboda...

Aleš se je zavedel, da zdaj ni časa za prerakanje, zato jo je stisnil k sebi.

— Vedno me presenečaš in razvajaš!

— Malenkost. Zate bi storila vse! Zapomni si: vse!

Aleš jo je nekaj časa tiho gledal in potem resnobno rekel:

— Najbrž bo tudi treba. Pa ne zame. Za našo stvar. Poti nazaj ni!

Martina je pokimfala, vendar so oči izdajale majhno začudenje. Saj mora vendar biti vojske kmalu konec!

Zdaj se mu je resnično že mudilo. Ne le zaradi tega, ker se je čutil kriv, temveč tudi zaradi pogovora s Filipom, njenim polbratom.

— Čim več bo storjenega, prej boš tudi ti pri nas!

Vedela je, da ji bo na koncu rekel nekaj podobnega, zato je spet samo prikimala, potem pa opozorila:

— Ne pozabi, kod se Nemci najraje potikajol! Aleš je že hotel oditi, pa je za hip še postal in šepnil:

— Če bo kaj novega, sporoči! In pazi nasel Nemci so nam zadnje čase zaprli že preveč ljudi. Ne morem si dopovedati, da to ni izdajalčevo delo.

— Vidiš, ali ne bi bilo bolje, da me takoj vzameš s seboj?

— Ne sili v nekaj, kar je sklenjeno. Nekdo mora tvegati. Razumeš?

— Skušam, pa se mi ne posreči. Odleglo bi mi.

— Razumi vendar, da je to stvar zrelosti in odgovornosti pred seboj in pred vsemi. Kdor se prej zave, je prej dolžan kaj storiti.

Dekletu je zmanjkalo besed, zato je Aleš dodal:

— Tudi to ne bo trajalo dolgo. In nikomur besedice o tem, da sva bila skupaj.

Počakal je še trenutek, da si je Martina ogledala okolico, potem pa je smuknil iz hiše kakor tat.

ivan jan • mrtvi ne lažejo 1

I

Aleša je zunaj vasi objela tema. Ravno kar je bil še pri Martini in še vedno je čutil njen objem, na ustnicah pa rahlo vlago zadnjega drhtečega poljuba. Ni se še mogel zživeti v temno okolico, čeravno je bil vsega vajen. Zadrževanja med stenami, ki so lahko že prihodnji trenutek postale nevarna kletka, ni imel rad, a ta večer se je v Martinini družbi vsaj za nekaj trenutkov otresel mučnega občutka.

Poletna noč je bila izredno lepa in mirna, vendar je ni opazil. Svetloba in toplota v njem sta bili močnejši. Še vedno so ga spremljale Martine tihe, prosočne besede. Rada bi pobegnila z njim v gozdove, da bi se umaknila moreči negotovosti v dolini. Počasi se mu je toplota spreminjala v tesnobno občutje, ki ga je v njem budil njen strah.

Tema in brzostrelka sta mu hitro pomagali, da je misli zbral v poglavitno: nevarnost čaka na vsakem koraku! Prej je odjeknil strel! Daleč in en sam, pa vendar...

Ustavil se je in zamizal, da bi se oči hitreje privadile teme, ter počepnil. Vrtal je v nejasne gmote pred seboj, posebno tam, kjer sta se v temnem, nejasnem pasu stikala nebo in zemlja. Nič se ni premaknilo, čeprav je čepel tako dolgo, da so mu kolena začela hrometi. Zato se je spet zravnil in se odpravil dalje. Vas je pustil za seboj v tihi in skrivnostni začaranosti.

Na molčečem nebu so migljali tropi zvezd. Vendar je bilo čutiti v temi vse kaj drugega kakor varnost, ki bi se ji človek zaupal. Nad dolino je viselo nekakšno pričakovanje, čuden nemir, nekaj nevsakdanjega.

Med hojo so mu misli spet in spet uhajale k Martini, ki je živela v hiši na koncu vasi, nekoliko stran od drugih. Sama je stanovala zgoraj, v spodnjem, starem delu hiše pa sta prebivala še mož in žena, starejša človeka, ki sta ji pomagala na kmetiji. Zadnje leto se je vrnil njen starejši brat, pravzaprav polbrat Filip. A ta je bil le malo doma, na drugem koncu vasi si je zidal hišo. Zato je Aleš lahko prišel k Martini že o prvem mraku. Potem sta šepetala tako dolgo, da je Aleš postal že nemiren, Martina pa kakor da je pozabila na nevarnost. Ni ga spustila iz rok. Tik pred odhodom, ko sta stala že za vrati, se je še tesneje privila k njemu in rekla:

— S teboj bi šla rada. Saj veš, kako je.

— Kolikokrat ti bom moral še povedati, da tu lahko še najbolj pomagaš

Alešev glas je bil prizanesljivo mehak, vendar je zvenel nepopustljivo. Motilo ga je čudno nasprotje: taki, kot je Martina, so silili k partizanom, nekaterih fantov, ki so bili zreli za boj in bi jih res potrebovali, pa nikakor niso mogli zbežati od doma. Partizanov je bilo še malo, komaj za kvas, Nemci pa so se čutili močni gospodarji. Dekle se je zresnilo:

— Hude slutnje imam! Vse se vedno bolj zapleta.

Govorjenja o slutnjah ni poslušal rad, vendar je verjel, da ne govori tjavdan.

— Ko bo pravi čas, se boš že umaknila! je odgodrnjal.

— Dobro, pa brez slutenj, je rekla. Čutim, da je nevarnost blizu. Ti pa se delaš, kot da tega ne bi vedel.

Tisti »ti« je bil še posebno poudarjen. Zategnila ga je glasneje, in govoril je o njunem trdnem in globokem prijateljstvu, zaradi katerega so ju nekateri občudovali, drugi pa jima zavidali. Zahajala sta v hribe, čeprav je zaradi dela primanjkovalo časa; ponoči sta prebirala knjige, kot bi hotela dohiteti vse tisto, česar nista mogla dobiti v šoli; potem pa sta se ure in ure pomenkovala o prebranem. Za podeželske razmere sta delala nekaj nenavadnega, celo sramotnega, prav gotovo pa izizzivalnega. Kdor ju ni poznal, ju je imel za nekakšna samosvoja iztrganca. Drug v drugem pa sta videla del sebe, del svojega življenja in načrtov. Martinina mladost je bila sicer še vsa kipeča, vendar je dekle prekašala svoje vrstnice. Znanje, za katerim je posebno željno hlastal Aleš, je polagoma osvajalo tudi njo. Nobenega dvoma ni bilo o tem, da bosta živela drug ob drugem. Aleš je hodil v tovarno, Martina je delala doma.

Vmes je udarila vojna...

Med hojo si je spet popravlil brzostrelko. Oči so vse bolj razločevale grmičevje, drevje in skale v temi. Ni hodil po poti; tisti strel poprej ga je opominjal k previdnosti.

Ko sta z Martino za nekaj trenutkov pozabila na vojno, je tihi večer vznemiril strel iz puške. Utihnili sta in razširjenih oči vpraševala drug drugega, kaj se je zgodilo. Se bo streljanje ponovilo? A počilo je samo enkrat. Le odmevi so se še dolgo lovili med bregovi.

Kdo ve, komu je bilo namenjeno? Zadnje čase so večeri pogosto prinašali boleča presenečenja, zanje pa so zvedeli šele zjutraj.

Na tretji šuštarški nedelji v Tržiču

Takega vrveža, kot je bil preteklo nedeljo v Tržiču, ne pomnijo niti najstarejši občani. Tisti, ki menijo, da se spoznajo na številke, ocenjujejo, da je Tržič obiskalo 20 do 25 tisoč ljudi.

Ena največjih tovarn obutve v Jugoslaviji — Peko je zrasla iz tradicij tržiškega čevljarstva. Danes zaposluje samo v domačem kraju okoli 1700 čevljarjev, medtem ko bi zasebne obrtnike te stroke danes lahko prešteli na prste. Zato se zdi umevno, da je ta lokalni industrijski orjak prevzel pokroviteljstvo nad celotno prirediteljsko. Prvo presenečenje smo doživeli že na predvečer. V razstavnem paviljonu so »pekovci« pokazali, kaj bomo nosili v prihodnjih sezonah: letošnje jesenske in zimske vzorce ter kolekcijo, ki jo pripravljajo za prihodnje poletje. Prava paša za oči! Domača godba na pihala pa je z večernim promenadnim koncertom najavila slavje prihodnjega dne.

Kot da se je Trg svobode preselil daleč nazaj v preteklost. Stojnica ob stojnici pod Andrejevo cerkvijo. 19 stojnic je bilo uradno priglašanih, bilo jih je pa še nekaj več. Pekovim osmim in štirim žirovskim so se pridružili še prodajalci usnjene konfekcije Tria, proizvajalci BPT in zasebni čevljarji. Tudi organizator — turistično društvo — je pod platneno streho ponujal razglednice, značke, rahlo kičaste spominke in srečke (za srečolov, seveda!).

Že v ranih dopoldanskih urah se je prerivala množica pred Pekovim vzorčnim »stanom«. Kako tudi ne, saj so prodajali modno obutev po skoraj simboličnih cenah. Samo nek drug pogoj je bil: kupec je moral imeti umerjeno žensko nogo na številko 37 ali moško na 42.

Sejmsko vduhuje, glasove trgovcev in kupcev, pozdravljanje znancev in prijateljev je preglasila žirovska godba na pihala. Po tradiciji so jo domačini in gostje obkrožili in prislusnili prijetnemu do-

poldanskemu koncertu. Samo žal, da se godbeniki s tradicionalnega prostora pod občinskim balkonom niso raje preselili na dvorišče občinske skupščine, kjer bi lahko poslušali bolj zbrano.

Cas kosila je domačine za kako uro potegnil domov, številne goste pa so vabili pri Lončarju in Damulneku na tržiške brzole, pri Pošti pa na šuštarško nedeljsko kosilo.

Medtem ko je obiskovalce v tržiškem muzeju ves dan čakala čevljarška razstava, se je folklorna šuštarška prireditev pričela popoldne. Trije

konjeniki v narodnih nošah s praporom nekdanjega obrtniškega združenja so bili na čelu povorke, ki so jo sestavljali narodnozabavni ansambel v kočiji, cehovski svet na drugem vozu in obratujoča čevljarška delavnica na tretjem. Na ploščad zadnjega voza pa so se zgnatli člani folklorne skupine Karavanke. Pisana kolona je obvozila središče Tržiča in zašpila svoj pohod burno pozdravljena od množice, ki se je že zbrala na veseličnem prostoru. Tu so stari tržiški čevljarji obujali nekdanje običaje, presenetili pa so tudi nekateri člani pred desetletjem popularne tržiške humoristične skupine, ki se je malo starejši Gorenjci še prav gotovo dobro spominjajo. Z gorenjskimi in istrskimi plesni folklorne skupine se je pripravljeno program iztekel, drugi — pred leti smo mu rekli ljudsko rajanje — pa šele začel. Pozno v noč so se vrteli po taktih, ki jih je udarjal folklorni ansambel za staro in mlado.

-ok

Krajevna skupnost o lovstvu

Lovsko gospodarstvo ima v občini Skofja Loka na skrbi devet lovskih družin. Najbolj obsežno lovišče imajo lovci iz Zeleznikov, saj meri kar 8930 ha. Najmanjša pa je lovška družina Križna gora. Njene lovne površine obsegajo 2260 ha.

Lovci imajo potrjene svoje gospodarske načrte za obdobje 1968 do 1973. Za lovišča Selca, Sorica in Zelezniki je bil določen odstrel obolenih gamsov. Do nadaljnjega pa je prepovedan lov jerebic, rac in podlasic. Za namene lovnega turizma so določili predvsem srnjake, gamse ter peteline, v nižinskih loviščih pa tudi zajce in fazane.

Sodobno obdelovanje zemlje in mehanizacija prinašajo divjadi precej škode. Prizadeti so zlasti fazani, jerebice in zajci. Mirni predeli za obstoj divjadi se zaradi gostejšega omrežja cest prav tako močno zmanjšujejo. Zaradi pomanjkanja paše in življenjskega prostora se zlasti gamsi, fazani ter divji prašiči zbegano selijo iz lovišča v lovišče. Precej nevarni za divjad so tudi potepuški psi.

O problematiki lova in ribolova bo na posebni razširjeni seji razpravljala svet Krajevne skupnosti Skofja Loka.

A. Igličar

TELEGRAMI

aktivna moč je več kot moč

samo novi mixal ima aktivno moč

novi mixal v treh tednih

pri vašem trgovcu

»zlatorog« maribor

Tretja šuštarška nedelja v Tržiču je kot že leta doslej privabila množico obiskovalcev. — Foto: F. Perdan

KULTURNE VESTI

Upravni odbor Sklada Staneta Severja se je pred dnevi obrnil na vse delovne in druge organizacije, združenja, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične skupnosti, organe in druge pravne osebe ter posameznike, da pristopijo med ustanovitelje sklada. Sklad je bil lansko leto ustanovljen z namenom, da nagraduje najboljše stvaritve slovenskih poklicnih igralcev, študentov akademije in amaterskih igralcev. Letni prispevek ustanovitelja znaša najmanj 100 dinarjev. Sklad ima sedež na akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani.

— Jg

Upravni odbor sklada Staneta Severja je za leto 1971 že razpisal nagrade. Podeljeni bosta dve nagradi za igralsko stvaritev na enem od slovenskih poklicnih gledališč, ena nagrada za igralsko stvaritev enega od študentov AGRFT in ena za igralsko stvaritev igralca slovenskih amaterskih gledališč. V ročstev za nagrade pridejo le igralske stvaritve, ki so nastale v letu 1971 in ustrezajo pravilniku sklada. Predloge za nagrade, ki bodo podeljene na obletnici smrti Staneta Severja — 18. decembra, lahko prispevajo poklicna gledališča, republiško združenje slovenskih dramskih umetnikov, akademija in ZKPO Slovenije. Predlogi za nagrade morajo prispeti na sedež sklada do 1. decembra.

— Jg

Splošno gradbeno podjetje
Gorenjc Radovljica
odproda po sklepu delavskega sveta:

1. naseljen stanovanjski provizorij v izmeri 5 × 5 m z električno in vodno inštalacijo — na Lancovem

2. več pisalnih strojev v rabnem stanju

Interesenti si provizorij lahko ogledajo na Lancovem, pisalne stroje pa na upravi podjetja SGP Gorenjc v Radovljici, Ljubljanska c. 15 do 20. septembra 1971.

Uspele priprave v Julijcih

Ta teden so se s kondicijskih priprav v Julijskih Alpah vrtnili člani športnega društva Kondor iz Godešiča. Na pripravah so bili pet dni, udeležilo pa se jih je 14 članov. Za priprave v gorah se vsako leto odločijo zaradi pridobivanja kondicije in zaradi izrednega zanimanja članov kluba za lepote naših gor. Stroške treninga nosi vsak sam.

Prihodnjo nedeljo se prične tekmovanje v Sorški nogometni ligi. Ker imajo nekaj okrepitev, računajo na uvrstitev med prvo petorico. Klub je trenutno v finančni krizi, saj je dotacija občine Skofja Loka samo 1.300 din. Največ dežnarja gre za namizni tenis in nogomet. Namizni tenis igrajo v slovenski, nogomet pa v Sorški ligi.

J. Starman

KAJ JE PISAL

Gorenjec

PRED SEDEMDESETIMI LETI

Za spremembo bomo po-
brali iz zadnjih avgustovskih
in prvih septembskih šte-
vil »Gorenjca« (iz leta 1901)
le prgišče novic vsake vrste,
pomembnih pa tudi manj po-
membnih vaških čenč, ki pa
so jih že tedaj ljudje radi
brali. Seveda staremu »Gor-
njenju« tega ne smemo očita-
ti, saj ni bil vzgojno glasilo,
pač pa politični in komerci-
alni časnik, ki se je moral
trdo boriti za obstanek. Na-
ročnikov je bilo malo, na-
sprotnik pa v vseh pogledih
močan in vpliven, posebno na
podeželju.

Sedaj pa k novicam izpred
sedemdesetih let! Da ohranim
čar starostne patine, ponati-
skujem kar doslovno:

V KROPI se snuje »društvo
varčnosti«. Pravila so se že
vložila vladi v potrjenje.

IZLET NA TRIGLAV prire-
di vrta kranjska podružnica
slovenskega planinskega dru-
štva med 26. in 30. t. m. Gle-
de na vreme se določi dan v
zadnjem trenutku.

SREČKANJE se vrši v ne-
deljo dne 25. t. m. ob treh
popoldne v prostorih g. Anto-
na Pogačnika, gostilničarja v
Podnartu, v prid nove ceste
med Ovsišami in Poljšico.
Dobitki se hvaležno sprejma-
jo. Spored: srečkanje, petje,
ples in copernije. — Odbor.

Ob tej preprosti novici si
ne moremo kaj, da ne bi po-
mislili na nek cestni osek,
ki bi ga pred 70 leti gotovo
uredili, če bi v Podnartu in
v Besnici »srečkali« tudi za
komaj 2 km dolgo cestno zve-
zo med Zg. Besnico in Pod-
nartom. Ker pa niso srečkali,
ta najbližja povezava Kranja
s Podnartom, Kamno gorico
in Kropro še danes ni naprav-
ljena — pa čeprav bi bila še
kako koristna ne le tamkajš-
njim krajem, pač pa bi služila
tudi kot vzporednica gor-
njenjski cesti. Le dva kilo-
metra cestišča je še potrebno
naprediti, pa bi imeli novo tra-
go Kranj—Radovljica!

CESARJEV ROJSTNI DAN
je letos — kakor običajno
— slovesno praznoval. Ze na
predvečer so bile kranjske hi-
še okrašene z zastavnimi, god-

ba prostovoljnega gasilskega
društva je priredila serenado.
— Tudi v drugih krajih Gor-
njenjske se je ta dan slovesno
praznoval.

Ne citirali bi te novice o
cesarjevem rojstnem dnevu,
če bi se ob branju ne spom-
nili na bedno okrasitev Kra-
nja ob današnjih državnih
praznikih. Razen na poslopih
državnih uradov in ustanov,
drugje zastav skoro ni videti
— kot da se občanov — za-
sebnikov praznik sploh ne ti-
če. O, pač! Kot dela prost a
plačan dan, to že. Več pa ne ...
Nič boljše ni ob kulturnem
prazniku, dne 8. februarja. Sa-
mo po sebi naj bi bilo umev-
no, da bodo vsaj šole in kul-
turne ustanove (pa tudi
domovi kulture in ljudske
prosvete po vaseh) izobesile
zastave. A spet nič! Le to da
je pouka prost dan — to je
važno! S Prešernovimi pro-
slavami pa že vemo, kako je.
V okviru pouka prejšnjega
dne se Prešerna ponekod si-
cer spomnijo — na kulturni
praznik, ki bi moral kar pre-
kipevati od številnih kultur-
nih manifestacij te ali one
smeri — pa je vse tiho! Če
je kaj redkih izjem, so to
pač hvalevredne a častne izje-
me. V bistvu pa gre le za dela
prost a vendar plačan dan ...

Pa še nekaj bolj političnih
novic:

SAMOSTOJNI KMETJE v
kranjski in škofjeloški okoli-
ci niso nič kaj veseli kandida-
ture dr. Brejca, katerega
sploh ne poznajo. Čuje se, da
bodo nekateri volili le dose-
danjega deželnega glavarja
Otona pl. Detelo. Začela pa
se je tudi agitacija proti dr.
Brejcu za Henrika barona
Lazzarinija, graščaka v Smled-
niku. Baron Lazzarini je plem-
enit značaj, uzorni kmeto-
valec in delaven mož. Boljše-
ga poslanca bi si kmetje ne
mogli odbrati.

Sicer ne kaže, ustavljeni se
pri tem »Gorenjčevem« nav-
dušenju za deželnega glavarja
in za graščaka — toda misel,
da morajo volilci svoje po-
slance poznati, velja še danes
— a žal tako malo upošteva-
na. Če bi v teh dneh kak
nagajivež napravil anketo
med občani in vprašal, če po-
znajo svojega republiškega in
zveznega poslanca, bi bil re-
zultat porazen. — O, pač, vi-
dimo jih v televiziji, kako se-
de v skupščini — na teren,
med volilce, ki so jih izvolili,
pa jih — vsaj večine od njih
— nikoli ni!

č. Z.

Med drugimi je Heleni Pretnar čestital ob 100-letnici tudi predsednik radovljiške občinske skupščine Stanko Kajdiž

100-letna Helena Pretnar iz Begunj

Menda je treba precej potrpljenja, da človek dvakrat sreča
Abrahama

»Upam, da mi bosta sreča
in zdravje naklonjena, da
bom dočakala 100-letnico,« je
med lanskim obiskom rekla
Helena Pretnar iz Begunj, ko
je praznovala 99. rojstni dan.
Tokrat smo ji tudi obljubili,
da jo bomo zagotovo obiskali,
ko bo praznovala stoti rojst-
ni dan.

V noči od nedelje na pone-
deljek se je za Heleno Pret-
nar še enkrat izteklo 365 dni
in tako se ji je uresničila lan-
ska želja o sreči in zdravju.
V družbi petih otrok — treh
hčera in dveh sinov, ki so
skupaj stari 333 let — je do-
čakala 100 let.

Ko smo jo v soboto dopol-
dne obiskali na domu v Begu-
njah se je nekdo domislil:
»Mama, prvič se pogovarjam
s 100 let stari človekom.« In
res imamo redkokdaj takšno
srečo, da bi se lahko pogovar-
jali s 100-letnikom.

Kot nalašč je bilo sobotno
dopoludne lepo in toplo. Malo
po deseti uri dopoldne so na
koncu Bugunj popražali po
slavljenki Heleni Pretnar
predsednik radovljiške občins-
ke skupščine Stanko Kajdiž,
predsednik konference SZDL
Janez Varl, sekretar komiteja
občinske konference ZK Ma-
tija Markej in direktor vele-
trgovine Špecerija Bled tova-
riš Zupan. Vsi skupaj smo bi-
li nemalo presenečeni, ko smo
izvedeli, da nas čaka na vrtu
za hišo. Vsem je krepko stis-
nila roko, se zahvalila za če-
stitke in številna darila. Po
tem pa se je za mizo, okraše-
no s šopkom v katerem je bi-
lo sto nageljnov, ki jih je iz-
ročil predsednik skupščine
Stanko Kajdiž, začel dobro
uro dolg dopoldanski piknik,
med katerim je Helena, še

vedno zelo živahna in zdrava,
obujala spomine.

Rodila se je 6. septembra
1871 v Begunjah, v družini,
kjer je bilo 15 otrok. Oče je
bil kovač in tako se pri hiši
še danes reče. Z 28 leti se je
poročila z leto dni mlajšim
Pretnarjem iz Bistrice pri Tr-
žiču. Rojilo se jima je osem
otrok in danes je živih še pet.
Zdaj Helena živi v Begunjah
z najstarejšo hčerko Ano.

»Ko sva z možem praznova-
la mojo 90-letnico, sva si že-

lela, da bi oba dočakala 100
let. Žal jih mož ni dočakal.
Pred tremi leti je umrl, star
96 let.«

»Kako naj človek živi, da
dočaka 100 let,« sem jo po-
prašal.

»Ja, kar precej potrpljenja
je treba,« je hudomušno od-
govorila. »Nikdar nisem bila
kaj prida bolna. Spominjam
se, da sem v mladih letih
prebolela le tifus. Mama je
takrat za tifusom umrla. Jaz
sem preživela in po tistem se
ne spomnim, da bi bila kdaj
hudo bolna; razen kakšen
prehlad. Nikdar se nisem kaj
prida razburjala in jedla sem
vse od kraja. Še danes imam
najraje žgance, ričet, kašo in
mleko. Pa belo kavo imam ze-
lo rada. Takšno, da je v njej
malo ta-prave kave.«

»Mama, malo ga lahko po-
piješ, da nazdravimo. Preveč
pa ne,« ji je ob nazdravljanju
prigovorila hčerka.

»Ti pa kar nase glej,« ji je
v šali odgovorila Helena. »Ve-
ste, ti otroci so takšni, da jih
moram še vedno malo »poko-
mandirati«. Pa da ne boste
mislili, da ga prav rada pi-
jem. Sploh ne. Ampak danes
ga pa lahko toliko, da na-
zdravimo.«

Najbolj je vesela, kadar se
zberejo vsi otroci. Najstarej-
ša hčerka Ana je stara 77 let,
Jaka jih ima 72, Mima 70,
Milka 58 in Riko 56.

Čeprav ni bila še prav nič
utrujena, smo se po dobri
uri poslovili. Zaželeli smo ji
zdravja in sreče v upanju, da
se ob letu spet srečamo.

V nedeljo in v ponedeljek
so Heleno Pretnar obiskali in
obdarili še predstavniki kra-
jevskih organizacij, vaščani,
upokojenci in drugi.

A. Zalar

KAVA
ŽIVILA

Pestrost folklore na kamniških ulicah

Kdor je bil v nedeljo v Kamniku, ta zagotovo ni razočaran odšel domov. Dan narodne noše je bila pestra in privlačna prireditev, na kateri je sodelovalo okrog tisoč narodnih noš. Tudi člani folklornih skupin ne bodo pozabili Kamnika in tamkajšnjega občinstva, ki je tako toplo pozdravljalo vse skupine v sprevedu in pozneje pri izvajanju narodnih plesov.

Kot prva je v Kamnik prišla folklorna skupina iz Slavenske Požege, ki je prenočila v Kamniški Bistrici. Škofjeločani so se z okrašenimi vozovi odpravili na pot že ob treh zjutraj. Dopoldne je bil na Titovem trgu v Kamniku koncert, nato pa sprejem vodij skupin narodnih noš pri predsedniku občinske skupščine.

Popoldne ob dveh so se narodne noše zbrale pri podjet-

ju Kamnik, od koder je krenila povorka do prireditvenega prostora na Zapricah poleg kamniškega muzeja. Na čelu povorke so bili konjeniki v narodnih nošah, za njimi pa planšarji ter folklorne skupine iz Kamniške Bistrice in okolice, Trsta, godba iz Mengša, skupine iz Črnomlja, Radomelj, Sv. Ivana in Škamperl pri Trstu, iz Komende, Godešiča, Slavenske Požege, Lukovice, Domžal ter godba iz Domžal, pa spet skupine iz Brda, Radiš na Koroškem, iz Semiča, Rezije, Dragatuša, Škofje Loke, Moravč, iz Ukev v Kanalski dolini in Vinice, nato spet godba iz Gorij, pa skupine iz Mengša, Primskovega, Podkorna, Kamnika, Stare Loke ob Kolpi, na koncu pa še nekaj voz z narodnimi nošami.

Sprevod je šel po glavni kamniški ulici, ki je bila pol-

na gledalcev, ki so toplo pozdravljali folklorne skupine. Posebno lepo je bilo videti, ker so ljudje skozi okna z robci in prti mahali nastopajočim v pozdrav.

Na prireditvenem prostoru poleg muzeja je osem folklornih skupin prikazalo narodne ples.

Dan narodne noše je letos že četrto organiziralo turistično društvo Kamnik. S tem želijo prikazati lepoto neizčrpnega bogastva slovenske narodne noše. Prireditev je nadvse lepo uspela in vsi so ob slovesu rekli: na svidenje drugo leto. **J. Vidic**

TELEGRAMI

aktivna moč je več kot moč

samo novi mixal ima aktivno moč

novi mixal v treh tednih

pri vašem trgovcu

»zlatorog« maribor

obveščča

JUGOBANKA

ekspozitura JESENICE, Cesta maršala Tita 20

- da posluje vsak dan od 7. do 11.30 in v sobotah od 7. do 9. ure.
- Ekspozitura opravlja hranilniško službo, vodi devizne in žiro račune občanov.
- Poleg poslov deviznega in dinarskega varčevanja nudi ekspozitura občanom tudi ostale usluge, vezane na devizne posle npr.: Prodaja deviz za privatna potovanja, odkup in prodaja čekov, odkup tujih valut, plačila in drugo.
- Lastniki deviznih računov ali dinarskih hranilnih vlog, odprtih pri Jugobanki, imajo možnost dobiti stanovanjske in potrošniške kredite.

10. oktobra žrebanje 1. kola denarne loterije v Jugobanki

- Lastniki dinarskih in deviznih hranilnih vlog, vezanih nad 13 mesecev, dobijo za vsakih 1.000 din eno srečko.
- Vse dobitke 1. kola loterije v Jugobanki, v skupni vrednosti 1.000.000 din, bomo izplačevali v gotovini.

Jugobanka — ekspozitura Jesenice
Cesta maršala Tita 20

mali oglasi

PRODAM

Prodaj mladega delovnega VOLA. Sp. Duplje 51 4377

Prodaj dobro ohranjeno PEČ »Zrenjanin« za centralno kurjavo, veliko 2,5. Oglej po četrti uri. Dupljančič Berta, 31. divizije 16, Kranj 4439

Prodaj 2000 kosov MONTA 16 (prva vrsta) in iščem ZIDARJA za notranji omet. Koprivnik Janez, Pivka 12, Naklo 4440

Prodaj SAMOKOLNICE. Dacar Martin, Breg ob Savi 28, Kranj 4441

Prodaj KRAVO dobro mlekarico s teletom. Begunje 50 4442

Prodaj KROMPIR igor in cvetnik za ozimnico. Cena 85 do 95 din. Polica 1, Naklo 4443

Prodaj 600 kosov OPEKE modelarc 290X190X140 in nekaj »SPIROVCEV«. Bajželj Valentin, Sp. Duplje 53 4444

Prodaj DESKE 20 mm. Bašelj 9, Preddvor 4445

Prodaj 500 kg BETONSKEGA ŽELEZA, premera 10 mm po 4,50 din. Cesta na Klanec 27, Kranj 4446

Ugodno prodaj DRVARNICO oziroma lopo 3,5X4,5 m krito s salonitko (primerna pri gradnji hiše) in malo karamboliran avto TAUNUS 15 M, letnik 1965, lahko tudi po delih. Doma popoldne. Cernilec Anton, Naklo 177 (poleg mehanika Gantar) 4447

Prodaj suhe SMREKOVE PLOHE. Naslov v oglašnem oddelku 4448

Prodaj LETVE (2 m²) za gajbice in OKNO 80 x 110. Brode 15, Skofja Loka 4474

Prodaj globok italijanski OTROSKI VOZICEK. Rus, Kranj, Gosposvetska 13, pri Zdravstvenem domu 4475

Prodaj betonsko ŽELEZO premera 8 mm in betonske MREŽE. Arh Peter, Preddvor 10 4478

Prodaj pomična VRATA za vgraditev. Kopal, Pot na Jošta 18 4479

KUPIM

Kupim manjšo količino OPEKE »ograjnik«. Gašperlin Franc, Bašelj 22, Preddvor

Kupim ZAZIDLJIVO PARCELO v bližini Kranja. Naslov v oglašnem oddelku 4477

MOTORNJA VOZILA

Prodaj FIAT 750. Mubi, Predoslje 69, Kranj 4450

Prodaj FIAT 600 D. Dolenceva 7, Kranj 4451

Prodaj FIAT 750, letnik 1969. Cesta na Brdo 68, Kokrica 4453

Prodaj SIMCO 1100 LS, letnik 1968. Naklo 47 4454

Prodaj MOPED colibri z zaganjačem in vetrobranom. Kranj, Cesta JLA 20 4455

Prodaj FIAT 750, letnik 1969. Kozelj Gabriel, Sp. Lipnica 21, Kamna Gorica 4456

Prodaj OPEL KADET. Miklavčič, Kebetova 2, Kranj 4457

Ugodno prodaj MOTOR NSU 175. Zupan Jernej, Krnica 47, Zg. Gorje 4458

Prodaj ZASTAVO 750, letnik 1968. Kobi, Cesta 1. maja 53, Kranj, telefon 21-682 4459

Ugodno prodaj FIAT 750. Hotemaže 46, Preddvor 4460

Prodaj VOLKSWAGEN 1500 limuzina. Pševska 2 g, Stražišče, Kranj 4461

STANOVANJA

Iščem SOBO in KUHINJO z odločbo. Nudim do 1.000.000 st din nagrade. Ponudbe poslati pod »25. september« 4462

Oddam opremljeno SOBO dvema študentoma. Zasavska cesta 6, Orehek, Kranj 4463

Mirna zakonca iščeta opremljeno SOBO. Plačata za pol leta in nudita nagrado. Naslov v oglašnem oddelku 4464

Upokojenka išče prazno SOBO. Ponudbe poslati pod »osamljena« 4465

Iščem SOBO in KUHINJO ali večjo sobo v Kranju ali okolici. Grem tudi na kmetijo in nudim pomoč pri delu po službi. Naslov v oglašnem oddelku 4466

ZAPOSLOTITVE

Iščem FRIZERSKO-BRIVSKO POMOČNICO z najmanj triletno prakso za delo v novem modernem salonu. Soba zagotovljena. Zglasite se na naslov: Gašperčič Hermina, Zg. Jezersko 63, dne 13. septembra 1971. 4467

Sprejem SLIKOPLESKARSKEGA VAJENCA. Čehovin, Staneta Zagarja 43, Kranj, Primskovo 4468

V nedeljo, 12. septembra bo ob 11. uri

GAMSOV BAL z LOVSKIM KRSTOM NA KRISKI GORI.

Vabljeni!

Iščem INSTRUKTORJA za slovenščino in nemščino. Ponudbe poslati pod »8. razr. osn. šole« 4469

IZGUBLJENO

Zatekel se je PES bernardinec. Dobi se na Polici 2, Naklo 4476

Od Senčurja do Velesovega izgubljeno traktorsko JEREMENICO na kardan vrtnice

prosim proti nagradi Kristancu Janku, Srednja vas 13, Senčur 4470

OTROSKA OČALA v okviru št. 44-20-130, najdena 5. septembra pod Storžičem se dobijo pri Zabretu, Planina 5 a, Kranj 4471

OSTALO

Centjene goste obveščamo, da bo GOSTILNA v septembru ZAPRTA zaradi dopusta. LAKNER, Kokrica 4357

ZSAM TRŽIČ bo organiziral tečaj za pridobitev kvalifikacije voznikov motornih vozil. Tečaj se bo pričel 7. novembra. Vse informacije daje in sprejema prijave tajnik Jože Goričan, Ročevnica 35, Tržič 4419

DOM RADE KONCAR — GAMSOV RAJ V BASLJU obvešča centjene goste, da je zaradi popravil zaprt od 10. do 30. septembra 1971 4472

Takoj oddam v najem manjši GOSTINSKI LOKAL ob morju. Ponudbe poslati pod »zelo donosno« 4473

Kranj CENTER

8. septembra japonski barv. CS film TOLPA NASILNEŽEV ob 16., 18. in 20. uri

9. septembra prem. amer. barv. CS film EDINA IGRA ob 16., 18. in 20. uri

10. septembra amer. barv. film DOBRI IN SLABI FANTJE ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIČ

8. septembra mehiški barv. film SREBRNA MASKA ob 16., 18. in 20. uri

9. septembra amer. barv. CS film VELIKI BANCNI ROP ob 16., 18. in 20. uri

10. septembra japon. barv. CS film TOLPA NASILNEŽEV ob 16. in 20. uri, franc. barv. CS film JUDOKA, TAJNI AGENT ob 10. uri

Kamnik DOM

8. septembra prem. amer. filma NEKATERI SO ZA VROČE ob 18. in 20. uri

9. septembra amer. film NEKATERI SO ZA VROČE ob 18. in 20. uri

10. septembra angl.-italij. barv. film STIRJE KOMANDOSI ZA NORVEŠKO ob 18. in 20. uri

Tržič

9. septembra franc.-italij. barv. CS film LJUBEZENSKA IGRA ob 18. in 20. uri

10. septembra franc.-italij. barv. CS film LJUBEZENSKA IGRA ob 18. in 20. uri

Radovljica

8. septembra amer.-španski film REVOLVERJI SEDMIH VELIKIH ob 18. uri, amer. barv. film MOŽ Z IMENOM KONJ ob 20. uri

9. septembra franc. barv. film ASTERIK, GALSKI JUNAČ ob 20. uri

10. septembra amer.-italij. barv. film SKRIVNOST Vatikanskega zaklada ob 20. uri

Jesenice PLAVŽ

8. septembra amer. film NOČ IGUANE

9. septembra amer. barv. film RIO BRAVO

10. septembra amer. barv. film RIO BRAVO

Dovje-Mojstrana

8. septembra amer. barv. CS film MOSTIŠČE

Kranjska gora

9. septembra amer. barv. CS film MOSTIŠČE

Javornik DELAVSKI DOM

8. septembra amer. barv. film RIO BRAVO

Jesenice RADIO

8. septembra italij. barv. film GRIC SKORNJEV

NACIONALNI
CIRKUS
MEXICA

14. IN 15. SEPTEMBRA
V KRANJU
NA ZLATEM POLJU

PRVIČ V EVROPI

VELIKA KROŽNA PISTA v tehnicoloru

vsa MEKSIKANSKA FOLKLORA

VELICASTEN SPEKTAKEL

Z 200 ARTISTI in 100 RAZNIMI ŽIVALMI

VSAK DAN DVE PREDSTAVI
OB 17. IN 20. URI
OBIŠČITE VELIKI ZOOLOŠKI
VRT CIRKUSA!

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk« Kranj, Ulica Moše Pijade — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1, stavba občinske skupščine. — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135 — Telefoni: redakcija 21-835, 21-860; uprava lista, malooglasna in naročniška služba 22-152. — Naročnina: letna 32, polletna 16 din, cena za eno številko 50 para. Mali oglasi: beseda 1 din, naročniki imajo 10% popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo.

nesreče

BAGER ZAPELJAL S CESTE

V soboto, 4. septembra, zjutraj je na Cesti heroja Verdника na Jesenicah voznik bagra Jože Zdravec iz Ljubljane zaradi nepazljivosti zapeljal z desnim kolesom čez rob ceste pri čemer se je bager prevrnil na bok. Voznik ni bil ranjen, škoda pa je za 20.000 din.

NEZGODA NA MEJI

Na cesti prvega reda na Meji je v soboto popoldne voznik osebnega avtomobila Slavko Dobnikar iz Vižmarij nameraval zaviti na levo na poljsko pot. Medtem ko je pravilno na levi strani desne polovice ceste čakal, da bo lahko zavil, se je od zadaj v njegov avtomobil zaletel zaradi prekratke varnostne razdalje voznik osebnega avtomobila avstrijske registracije August Zehetner. V nesreči sta bila ranjena Elizabeta Vehovar in Peter Dobnikar, star 14 mesecev. Prepeljali so ju v ljubljansko bolnišnico.

ZADEL PESCA

Na cesti prvega reda na Javorniku je v soboto ob pol desetih uri zvečer voznik osebnega avtomobila Branko Zore z Jesenic na prehodu za pešce zadel Jožeta Kogovška z Javorniškega rovta, ki je nenadoma stopil pred avtomobil. Huje ranjena Kogovška so prepeljali v jeseniško bolnišnico.

TRIJE MRTVI

V nedeljo, 5. septembra, popoldne se je na cesti prvega reda med Hrušico in Dovjem pripetila huda prometna nesreča. Voznik osebnega avtomobila avstrijske registracije dr. Walther Kubelka je na izboklini ceste zapeljal čez polno neprekinjeno črto in z levo stranjo avtomobila oplazil nasproti vozeči avtomobil Antona Režka iz Ljubljane, nato pa po nekaj metrih čelno trčil v avtomobil Janeza Ranta iz Ljubljane. Voznik Rant, njegova žena Marija in voznik dr. Kubelka so v jeseniški bolnišnici umrli. V nesreči sta bila huje ranjena tudi Tugo Sever iz Ljubljane in njegova žena Marija. Lažje poškodovan je bil tudi Rok Rant, star 10 let. Škode na vozilih je za 60.000 din.

ZAPELJAL V POTOK

V vasi Jereka v Bohinju je v nedeljo ponoči voznik osebnega avtomobila Stanislav Kozjek iz Boh. Bistrice zaradi neprimerne hitrosti zavozil v ovinku na levo, tako da je podrl dva občestna kamna, nato pa je avtomobil vrglo v potok. Voznik in sopotnica Nada Zupan sta bila težje ranjena in so ju prepeljali v jeseniško bolnišnico. Škode na avtomobilu je za 10.000 din.

KOMBI ZDRSNIL PO KLANCU

V ponedeljek, 6. septembra zjutraj je v vasi Podlonk nad Zelezniki voznik kombija Andrej Rant z Otokov pri Zeleznikih ustavljal v strmem klancu in zategnil ročno zavoro, ni pa dal v vrzato prestavo. Ko je v kombi vstopilo pet šolarjev, je vozilo začelo drseti po klancu navzdol. Trije otroci so še pravočasno skočili ven, ostala dva, Rado Lenčič, star 7 let, in Mitja Gajgar, star 9 let, pa sta se v vozilu kotalila kakih 48 metrov pod cesto. Otroka sta bila ranjena: Gajgar je ostal v domači oskrbi, Lenčiča pa so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

IZSILJEVANJE PREDNOSTI

V križišču cest v Hotavljah je v ponedeljek, 6. septembra, dopoldne voznik mopeda Mihael Primožič iz Podlanišča izsilil prednost pred osebnim avtomobilom, ki ga je vozil Rajko Slabe iz Sovodenj. Pri trčenju je bil Primožič huje ranjen in so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

PREHITEVANJE

Na Rečiški cesti na Bledu je v ponedeljek, 6. septembra, popoldne voznik osebnega avtomobila Viktor ing. Zumar iz Sp. Gorij hotel prehiteti tovorni avtomobil, ki ga je vozil Jože Šteblaj iz Buzeta. Voznik Zumar je z zvočnimi signali opozarjal voznika tovornjaka naj se mu bolj umakne v desno. Ker pa se mu ni umaknil, ga je prehitel po neutrjenem delu vozišča. Takoj ko je tovornjaka prehitel, je voznik Zumar zapeljal na sredo vozišča pred tovornjak in nenadoma ustavil. Zato je moral voznik tovornjaka močno zavreti, zavil je v levo in takoj nato močno v desno, kjer je trčil v ograjo. Kabina tovornjaka se je odrgala in padla v potok, keson pa je obvisel nagnjen nad potok. V nesreči ni bil nihče ranjen, škoda na tovornjaku je za 30.000 din, na ograji za okoli 500 din, osebni avtomobil pa ni bil poškodovan. L. M.

Sprejeli profil poklica voznika motornega vozila

Posebna komisija pri gospodarski zbornici Slovenije je dokončno izdelala profil poklica — voznik motornega vozila. S tem so položeni temelji prihodnji vzgoji vozniškega kadra v Sloveniji.

Področje dela voznika motornega vozila obsega upravljanje motornih vozil s prikolico za prevoz ljudi in tovara ali brez prikolice, ugotavljanje in odpravljanje manjših okvar na vozilu, natančnejše blaga po cestnoprometnih predpisih, tovara ob upoštevanju značaja ter vrste in stanja ceste. Vozniku motornega vozila so deloma sorodni poklici avtomehaničar, prometni tehnik, avtoelektričar in traktorist. Delovna mesta, ki jih lahko zasede voznik motornega vozila so cestnoprometnega značaja: voznik v tranzitem in mestnem prometu, voznik v medkrajevnem in lokalnem prometu, voznik v špediciji, voznik v potniškem prometu, dežurni voznik parka in prometni kontrolor.

Voznik motornega vozila opravlja svoje delo povsem samostojno, zunaj sedeža matične delovne organizacije. Odgovoren je za potnike in za tovor, ki ga prevažata. Vse to zahteva njegovo dobro strokovno pripravljenost.

Zanimivo je, da je končno prevladalo spoznanje, da je vozniku motornega vozila po-

trebna splošna in strokovna izobrazba. Kljub mnenju nekaterih, da takih zahtev v drugih državah po svetu še ne postavljajo, so člani odbora za cestni promet na zadnji seji vztrajali, da se bodo morali vozniki šolati tako kot ljudje v drugih poklicih. Vprašanje je le, koliko let naj bi to šolanje trajalo. Iz-

delani profil bodo preložili zavodu za strokovno šolstvo, ki bo na osnovi zahtev, predloženih v profilu, izdelal učni program, iz katerega bo razvidno, koliko časa bo trajalo šolanje za poklic voznika motornih vozil. Učni program bodo verjetno izdelali do konca letošnjega leta.

D. Sedej

Upravni odbor

Splošne bolnice Jesenice

razpisuje prosta delovna mesta:

zdravnika specialista

ali

specializanta iz kirurgije

2 zdravnika specialista

ali

specializanta iz anesteziologije

4 medicinske sestre

(srednja šola)

medicinskega laboratorijskega tehnika

Kandidati naj vložijo ponudbe s kratkim življenjepisom do 25. septembra 1971 na naslov: Splošna bolnica Jesenice.

V 48. letu nas je nepričakovano zapustil

Stanislav Okorn

delavec

Pogreb bo 8. septembra 1971 ob 15. uri izpred hiše žalosti Puštal 94 na pokopališče v Škofjo Loko.

Zalujoči: žena Ančka, brat Janez, sestre Francka, Minka, Tilka in Anica z družinami

Škofja Loka, Kranj, Buchs

ZAVOD ZA
VZDRŽEVANJE
SPORTNIH
OBJEKTOV
KRANJ

zaposli takoj

UPOKOJENCA

na stadionu Stanka Mlakarja za delo v popoldanskem času.

Interesenti naj se osebno javijo na upravi zavoda, Cesta Staneta Žagarja 27, Kranj

Zahvala

Ob boleči in nenadomestljivi smrti našega dragega sina, brata, strica in bratranca

Darkota Podobnika

delavca pri združenem podjetju Transturist Šk. Loka

se iskerno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in vence, nam izrazili sožalje in ga v tako velikem številu spremili v njegov prerani grob. Posebno zahvalo smo dolžni g. župniku Bergantu, dr. Bojanu Gregorčiču, sodno medicinskemu inštitutu iz Ljubljane, UJV Kranj, sosedu Rihtaršiču, ZP Transturist, tov. Stanku Podobniku za poslovilne besede, pevskemu zboru iz Stare Oselice ter vsem ostalim, ki so nam stali ob strani v težkih trenutkih.

Zalujoči: ata, mama, brat Janez, sestre Marica in Danica z družino ter drugo sorodstvo

Hobovše, Stara Oselica, Martinj vrh, Kranj, Zagreb, Novigrad, 5. sept. 1971

Nov košarkarski klub

V petek, 3. septembra, je bil v Kranju ustanovni občni zbor košarkarskega kluba, ki se bo imenoval Gotik (Gorenjski tisk). Se sestavljajo ga igralci, ki so v zadnji sezoni igrali v moštvu Škrovc boys in dosegli v gorenjski košarkarski ligi 3. mesto. Denarne pomoči niso prejeli in so vse stroške pla-

čevali igralci. Ker je bilo v moštvu večina igralcev zaposlenih v ČP Gorenjski tisk, se je sindikalna podružnica odločila ustanoviti košarkarski klub. Seveda bodo začetne težave tako zaradi igrišča in dvoizmenskega dela, vendar igralci obljubljajo, da bodo opravili zaupanje kolektiva ČP Gorenjski tisk.

Kranjski smučarski skakalci so gostovali v ČSSR Člani tretji, mladinci prvi, pionirji drugi

Dvanajst kranjskih smučarskih skakalcev je v soboto nastopilo na tretjem mednarodnem tekmovanju klubskih reprezentanc vzhodnoevropskih držav na 65-metrski plastični skakalnici v Banski Bistrici v ČSSR. Poleg članov so tekmovali v tem največjem slovaškem smučarskem skakalnem centru tudi mladinci in pionirji. Kljub temu, da so prišli na to tekmo Kranjčani v manjšem številu skokov kot v prejšnjih letih, so se zelo dobro izkazali. Ekipa članov je zasedla tretje mesto, mladinci so bili prvi, pionirji pa drugi. Nastopilo je okoli 80 skakalcev, med njimi največ domačinov z vrsto državnih reprezentantov ČSSR in Poljske. Iz kranjske ekipe velja pohvaliti kombinatorca Gorjanca, ki je zasedel odlično osmo mesto in pustil za sabo razen enega vse kombinatorce ČSSR in Poljske. Kaže, da se Gorjanc zelo resno pripravlja za novo zimo in lahko v novi sezoni pričaku-

jemo razveseljive rezultate od tega izredno prizadevnega tekmovalca. Med člani je bil od Kranjčanov najboljši Marjan Mesec, ki je bil sedmi, zelo pa se je izkazal letošnji mladinski državni prvak Bogdan Norčič, ki je zasedel solidno dvanajsto mesto.

V mladinskem tekmovanju na 30-metrski skakalnici pa so bili Triglavani še bolj uspešni. Zmagal je Kranjčan Sandi Čimžar, v pionirski konkurenci pa se je najbolje odrezal Zvonko Belančič s tretjim mestom.

Rezultati — ČLANI: 1. Krisztofiak (Zakopane — Poljska) 230,9 (66, 65,5), 2. Doležal 223,7 (62,5, 61), 3.

Kodejska (oba Banska Bistrica) 220,6 (62,5, 61) ... 7. Mesec 196,7 (58, 57,5), 8. Gorjanc 196,6 (58, 58), 12. Norčič 187,1 (55,5, 58), 18. Kapušin 174,0 (53, 56), 20. Grosar 160,4 (51, 51), 21. Bukovnik (vsi Triglav) 142,3 (47,5, 47,5); ekipno: 1. Duklja (Banska Bistrica) 661,8, 2. Zakopane 603,9, 3. Triglav 530,4 itd.; **MLADINCI:** 1. Čimžar (Triglav) 156,1 (25,5, 25,5) ... 4. Kozjek (Triglav) 146,5 (24,5, 24,5); ekipno: 1. Triglav 362,6, 2. Duklja 299,9; **PIONIRJI:** 1. Babiš (Banska Bistrica) 169,9 (28,5, 28) ... 3. Zvonko Belančič (Triglav) 163,0 (25,5, 25), 13. Zelnik, 17. Jenko, 19. Žaherl.

J. Javornik

Triglav letos šesti

Na letnem bazenu v Zagrebu se je končalo letošnje 26. državno prvenstvo v plavanju za posamežne in moštvene naslove za člane in članice. V trodnevem obračunu so tokrat plavalci zagrebške Mladosti v moštvenem delu tekmovalja prehiteli lanskoletnega državnega prvaka splitnega Jadrana, medtem ko so se plavalci Ljubljane maščevali Triglavanom za poraz na republičkem prvenstvu v Kranju. Ljubljanci so bili četrti, Kranjčani pa so se morali tokrat zadovoljiti s šestim mestom.

V posameznih disciplinah so Kranjčani osvojili le dva državna naslova. Na 100 m prosto za ženske je bila prva Judita Mandeljc, medtem ko je na daljši progi — 200 m prosto — zmagala Lidija Svarc. Med moškimi pa je Milovanovič osvojil bronasto kolajno na 1500 m kralj.

Uvrstitve, ki so jih dosegli Kranjčani v posameznih disciplinah: moški 400 m mešana: 1. Rogušič (Jadran) ... 7.

Milovanovič; 1500 m: 1. Rogušič (Jadran) ... 7. Milovanovič, 8. Šmid; ženske: 200 m hrbtno: 1. Pilič (Jadran) ... 4. Porenta, 7. Svarc; 100 m prsno: 1. Mandeljc, 2. Svarc, 5. Panjar; 100 m hrbtno: 1. Pilič (Jadran) ... 5. Porenta, 6. Pečjak; 200 m prsno: 1. Svarc, 2. Mandeljc, 5. Pajntar; 800 m kralj: 1. Boban (Jadran) ... 6. Porenta, 8. Pečjak. Končni vrstni red: 1. Mladost 50512, 2. Jadran 44968, 3. Primorje 23021, 4. Ljubljana 15717, 5. Partizan 13820, 6. Triglav 12974. -dh

Gorenjska nogometna liga

Začela se je nova sezona

V nedeljo se je pričelo v gorenjski nogometni ligi novo prvenstvo. V članski ligi sodeluje 13 ekip. Rezultati I. kola: Lesce : Ranch boys 1:1, Alples : Kranj 2:4, Senčur : Podbrezje 11:0, Bohinj : Preddvor 3:4, Naklo : Trboje 2:1, Predoslje : Tržič 3:3.

V mladinski ligi so bili doseženi naslednji rezultati: Trboje : Senčur 1:3, Kranj : Tržič 3:0, Triglav : Jesenice 4:2.

Pionirji letos tekmujejo v dveh skupinah. A skupino sestavljajo: Preddvor, Predoslje, Triglav, Senčur, Alples, LTH A, LTH B, Kranj B; B skupina: Bohinj, Jesenice, Lesce, Naklo, Kranj A, Tržič. Rezultati I. kola: Jesenice : Bohinj 4:0, Tržič : Kranj A 0:3, Alples : Kranj B 6:3, Triglav : LTH 6:0, Senčur : LTH A 7:0, Predoslje : Preddvor 11:0.

P. Novak

Medobčinsko tekmovanje ZRVS v streljanju

Občinski odbor zveze rezervnih vojaških starešin iz Škofje Loke je v nedeljo pripravil na strelišču v Škofji Loki medobčinsko tekmovanje ZRVS v streljanju. Tekmovanje je že tradicionalno. Laní in letos so ga pripravili v Škofji Loki. Letos je tekmovalo osem ekip. Ze dru-

gič zapored je zmagala ekipa Škofje Loke, čeprav je še zelo mlada. Organizacija je bila dobra, za kar imajo precej zaslug tudi vojaki škofjeloške garnizije, ki so pomagali pri pripravi tekmovanja. Na srečanju po tekmovanju — eden od namenov vsakoletnega tekmovanja je, da se člani ZRVS med seboj spoznajo — so se domenili, da bo prihodnje leto tekmovanje v Kranju.

Rezultati — ekipe: 1. Škofja Loka I 878 krogov od 1200 možnih (Slavko Stanovnik 206, Janez Završnik 183, Rudi Fojkar 239, Henrik Peternelj 250), 2. Kamnik 848, 3. Radovljica 843, 4. Domžale 834, 5. Jesenice 822; posamezniki: 1. Henrik Peternelj (Sk. L. I) 250 krogov od 300 možnih, 2. Rudi Fojkar (Sk. L. I) 239, 3. Miro Lah (Jes.) 234.

Najboljše ekipe in najboljši posamezniki so prejeli pokale in diplome. -jg

Plavalni zakon

V soboto, 4. septembra, sta stopila v zakon vratar kranjskih vaterpolistov Franc Rebolj in bivša plavalka Triglava Jela Jančar. Čestitkam se pridružuje tudi naše uredništvo z željo, da iz tega zakona zraste zdrav naraščaj, v katerem bo čim več dobrih plavalcev in vaterpolistov.

Streljanje

Franc Peternelj spet prvak

V nadaljevanju državnega prvenstva v streljanju, je v disciplini MK hitrostrelna pištola, lanskoletni državni prvak in rekordar Kranjčan Franc Peternelj ubranil naslov, saj je s 573 krogi osvojil tudi letos naslov najboljšega v državi. -dh

Šešir : Sava 42 : 12

S I. kolom so to nedeljo štartali rokometaši v I. gorenjski rokometni ligi. Škofjeločani so na domačem igrišču katastrofalno odpravili ekipo Save, Kranj B je zaslužen premagal borbeno Jeseničane, Zabnica ter Preddvor sta si razdelila točki, medtem ko je Radovljica brez težav premagala Tržič B. Kranjska gora pa le z dvema goloma razlike Krize B.

Rezultati: Jesenice : Kranj B 11:25, Zabnica : Preddvor 13:13, Kranjska gora : Krize B 14:12, Radovljica : Tržič B 21:14. -dh

OD NEDELJE DO NEDELJE

NOGOMET — S prvim kolom so to nedeljo štartali nogometaši v ZCNL. Vsi trije gorenjski nogometaši so presenetili, saj so osvojili kar štiri točke. Triglav je doma katastrofalno odpravil Usnjarja, Jeseničani so iztržili točko z novogoriškimi Vozili, medtem ko je LTH v Piranu presenetil, ko je odščipnil točko favoriziranemu domačinu.

Rezultati — Triglav : Usnjar 6:1 (2:1), Jesenice : Vozila 2:2 (1:2), Piran : LTH 1:1 (0:0). **Pari prihodnjega kola:** Triglav : Jesenice, LTH : Zagorje.

KOŠARKA — Tokrat so gorenjski ligaši v republički ligi odigrali samo tekmo gorenjskega derbija Kroj : Triglav. Po razburljivem srečanju so zaslužen zmagali domačini. Tekma Jesenice : Nanos je bila zaradi gostovanja Jeseničanov v ZRN preložena na 8. septembra. V ženski ligi so Škofjeločanke doživele poraz na domačem igrišču. Tokrat so morale priznati premoč igralcam Murske Sobote. Tekma Jesenice : Maribor 66 pa je bila odigrana že preteklo nedeljo. Jeseničanke so brez težav odpravile solidne gostje iz Maribora.

Rezultati — moški: Kroj : Triglav 106:92 (59:56), ženske: Kroj : Murska Sobota 45:56 (22:35), Jesenice : Maribor 66 66:31 (26:19). **Pari prihodnjega kola — moški:** Ilirija : Jesenice (61:60), Celje : Kroj (68:93), Triglav : Lesonit (78:66); ženske: Ilirija : Jesenice (33:60), Olimpija : Kroj (37:43).

ROKOMET — Edini gorenjski ligaš se je tokrat v II. kolu prvič predstavil domačim gledalcem. V igri s Piranom je ostal praznih rok. Rezultat srečanja: Kranj : Piran 10:15 (5:5).

V prihodnjem kolu bodo Kranjčani gostovali v Ra-dečah.

ODBOJKA — Odbojkarji so tokrat odigrali II. kolo v slovenski odbojkarjski ligi. Kamničani so gostovali v Izoli ter brez težav premagali domače moštvo. Jeseniški Kovinar pa je z istim rezultatom klonil v Novem mestu. V ženski ligi so Jeseničanke odpravile Maribor, medtem ko je bila tekma Ljubljana : Kamnik preložena.

Rezultati — moški: Izola : Kamnik 0:3, Novo mesto : Jesenice 3:0; ženske: Jesenice : Maribor 3:1.

Pari prihodnjega kola — moški: Kovinar : Trebnje, Kamnik : Gaberje; ženske: Kamnik : Novo mesto, Ljubljana : Jesenice.

SMUCANJE NA VODI — Na državnem prvenstvu v smučanju na vodi je Elanovec Fric Detiček na Prepsanskem jezeru obranil državni naslov v slalomu. Njegov klubski kolega Marjan Potočnik pa je bil drugi.

PLAVANJE — Na letošnjem posamičnem plavalnem prvenstvu SRS za mlajše pionirje in pionirke so gorenjski predstavniki zasedli naslednja mesta: pionirke: 50 m delfin: 1. Dragojič (Fužinar), 2. Skubic (Triglav), 100 m kralj: 1. Oman (Ljubljana), 2. Skubic (Triglav), 200 m mešana: 1. Skubic (Triglav); pionirji: 100 m prsno: 1. Globočnik (Radovljica), 2. Furlan (Triglav), 50 m delfin: 1. Polajnar (Fužinar) ... 3. Smitek (Triglav). **Ekipni vrstni red za nagrado PDS:** 1. Fužinar 61, 2.—3. Ljubljana in Triglav, ... 8. Radovljica, 9.—10. Jesenice in Rudar.

-dh

1 vprašanje 3 odgovori

Pred III. jugoslovanskim kongresom medicine dela, ki bo od 20. do 24. septembra v Ljubljani, smo tri zdravnike, specialiste s tega področja medicine, povprašali o preventivni dejavnosti v njihovih kolektivih.

le na četrtem mestu so poškodbe pri delu. V naši tovarni predstavlja največjo nevarnost za zdravje prah in razna organska topila. Ob rednih pregledih delavcev smo že odkrili nekaj poklicnih obolenj.«

mo 7000 delovnih dni letno. Posebno utruja zaposlene nočno delo. Zlasti žene težko prenašajo ta nefiziološki ritem dela. Pri nas bomo že v dveh mesecih prenehali delati ponoči v predilnici in tkalnici.«

Dr. Vadnjal Jaka, specialist medicine dela v Savi Kranj: »Na območju zdravstvenega doma Kranj dela osem specialistov medicine dela. Vendar ne bi mogel trditi, da je to dovolj. V našem podjetju pa je razmerje dokaj ugodno. Ob 2800 zaposlenih delajo tri zdravniške ekipe: ena v preventivi, druga v kurativni in samostojna zdravstvena ekipa. Z zdravstvenim domom Kranj pa imamo sklenjeno pogodbo za ginekološke preglede žena. Vsako leto tudi pošljemo na klimatsko zdravljenje okrog 100 članov našega kolektiva, skrbimo, da vsak zaposlen dobi topli obrok med delom itd. Med preventivo spada tudi tehnična zaščita. Ne samo osebna zaščitna sredstva, temveč tudi razne tehnične izboljšave za večjo varnost pri delu. Če pogledamo za leto nazaj, ugotovimo, da so naši delavci izgubili največ delovnih ur zaradi poškodb izven dela, boleznih kosti in gibal, boleznih dihal in še

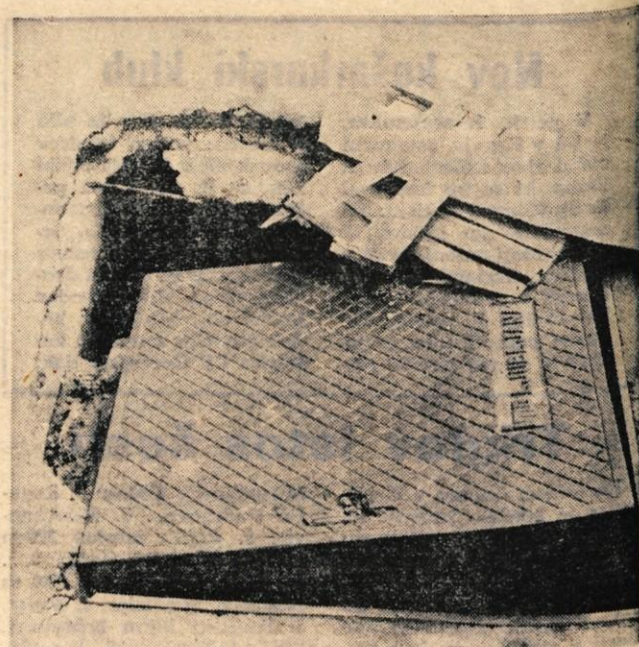

Dr. Capuder Mira, specialist medicine dela v Tekstilindusu: »V obratni ambulanti Tekstilindusa delam že 11 let in lahko bi rekla, da je v tem času medicina dela napravila velik korak naprej. To se je močno odrazilo v preventivni dejavnosti pri nas, posebno ob sodobnejših pogledih vodstva podjetja na nujnost te veje medicine ter ožje povezanosti zdravstvene službe z vsemi dejavnostmi v podjetju, ki lahko pripomorejo k večji varnosti in boljšemu počutju človeka na delovnem mestu. Kljub temu pa se poklicnim obolenjem ne moremo popolnoma izogniti. V tkalnici nastaja ropot naš dovoljeno višino, ljudje neradi nosijo osebna zaščitna sredstva, ker jih motijo pri delu. Najpogostejša pa so obolenja lokomotorne (gibalnega) aparata. Vendar jih ne moremo prištevati k poklicnim boleznim, ker jih pravzaprav povzroči staranje in njih fizično delo le pospešuje. Zaradi teh boleznih izgubi-

Dr. Rupnik-Butina Maca, specialist medicine dela za Jelovico, Gorenjsko predilnico in Gradis: »Naša ambulanta dela za tri kolektive, za lesno in tekstilno industrijo. Ze zato je delo težje, poleg tega pa skrbimo za preventivo in kurativno zdravljenje zaposlenih hkrati. Za eno zdravniško ekipo to predstavlja veliko dela, saj imajo vsi trije kolektivi že skoraj 2000 članov. Ugotavljamo, da pravih poklicnih boleznih ni veliko. Lani smo imeli dva primera v Jelovici in dva primera v Gorenjski predilnici. Pač pa se pri tkalnicah in predicah pojavljajo ortopedske poškodbe, ki nastajajo zaradi dolgoletnih enakih gibov. Vendar jih ne štejejo med poklicne bolezni, čeprav to v bistvu so. Največ delovnih ur so delavci izgubili zaradi nesreč pri delu, nesreč izven dela, boleznih dihal itd.«

L. Bogataj

Na Stritarjevi cesti v Kranju je že nekaj dni odprt jašek, ki je le za silo pokrit z deskami. Nevarnost za pešce! — Foto: F. Perdan

Spominska svečanost na Jelovici

V soboto, 11. septembra, bo na Jelovici spominska svečanost ob obletnici smrti narodnega heroja Joža Gregorčiča-Gorenjca. Te spominske svečanosti se vsako leto udeležijo učenci srednjih in osnovnih šol jeseniške in radovljiške občine, predstavniki družbenopolitičnih organizacij obeh občin in drugi občani. Spominsko svečanost organizirata občinska odbora ZZB NOV Jesenice in Radovljica.

Program praznovanja obsega komemoracijo pri grobnici v Radovljici, skupni odhod na Lipniško planino, kjer bo spominska svečanost s kulturnim programom, v katerem bo sodeloval mladinski pevski zbor Blaž Arnič z Jesenic in recitatorji O borbi zaščitne čete štaba 1. grupe odredov in o narodnem heroju Jožu Gregorčiču bo spregovoril nekdanji borec odredov in prvoborec Janez Lušina-Mali. Po komemoraciji bodo lahko udeleženci nadaljevali pot v Skofjo Loko in si ogledali Gregorčičev spominski muzej ali pa obiskali partizanski dom na Vodiški planini. D. Sedej

Uredite si vaše denarne zadeve tako, da vam bo banka kar najbolj pri roki.

84 poslovnih enot LJUBLJANSKE BANKE vam nudi hiter, učinkovit in zanesljiv bančni servis!

Ljubljanska banka

pravi naslov za denarne zadeve!

Za pletilstva, male obrti in gospodinjske pletilne stroje je pripravila ALMIRA iz RADOVLJICE

Razprodajo volnenih in sintetičnih prej v modnih barvah

strokovno sortirane količine prej po barvah, kvaliteti in debelini, si lahko izberete v tovarniškem skladišču vsak dan od 10. do 14. ure (telefon 75-217)